

CONCETTA LA MAZZA

Zaidi ya anga ya bluu

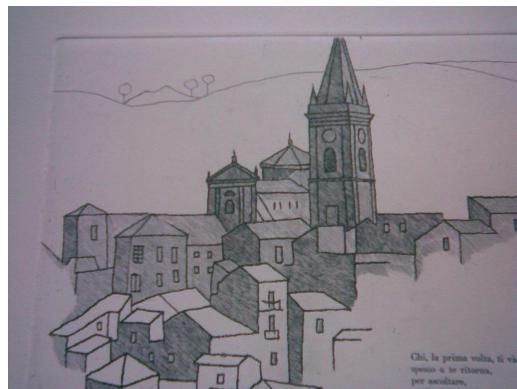

Wasifu

Concetta La Mazza alizaliwa huko Novara di Sicilia mnamo 1936, binti mkubwa wa Domenico La Mazza na Teresa Correnti. Mnamo 1950, baada ya kipindi kichungu cha "kukabidhiwa" kwa shangazi yake mzaa mama, alijiunga na wazazi wake huko Domodossola, ambapo bado anaishi pamoja na mume wake Giuseppe. Ana watoto watatu: Armando, Luciano na Daniela. Hivi majuzi hamu kubwa ya kukumbuka utoto wake huko Novara imeingia akilini mwake na hapa ndio kuzaliwa kwa shajara hii ya karibu, ya kibinafsi, lakini iliyojaa hadithi na marejeleo ya mazingira ya enzi hiyo: mji, mashambani, watu, tabia, mila za eneo hilo katika miaka ya giza ya Vita vya Kidunia vya pili.

Nishati ya awali ya uandishi

Concetta mdogo amekabidhiwa kwa wajomba zake na kulazimishwa kinyume na mapenzi yake kuishi Castrangia katika hovel mbali na mji na wanafunzi wenzake. Kwa hivyo anasafiri kwa njia yake ya kibinafsi Via Crucis akiwa peke yake katika miaka mikali ya vita kati ya njaa, ujinga wa wakati, ushirikina na unyanyasaji. Baada ya vita uhamiaji usioepukika na mwanzo mgumu wa asili kuelekea kaskazini.

Haya yote yanasmuliwa kupitia macho ya msichana mdogo ambaye anapitia upya awamu za ukuaji wake katika kumbukumbu yake na ambaye, kwa hali mpya ya kushangaza na uzi mwembamba wa kejeli, anatupa raha ya kusoma - hatimaye - hadithi ya mfano ya jamii yetu ya familia, yenye uwezo wa kutusogeza kwa kina na ambayo ni ya kila mmoja wetu.

Katika riwaya hii fupi ya Concetta La Mazza, kuandika kunapindua kila sheria na kurudi kwenye asili, bila schematism yoyote rasmi, inayoendeshwa na arcane vitality ndani, inakuwa mto mkali unaofunika kila kitu, ni mvua ya roho ya roho.

Takwimu za wajomba, Antonia na Michele, ni za kukumbukwa, kama vile picha ya Novara inabaki kuwa isiyoweza kusahaulika, kama mkarimu, iliyofunika na tamu kama ni kali na kali.

Mwishowe, mabadiliko magumu ya ujana wakati yasiyoweza kurekebishwa yanatokea, lakini Concetta mdogo haitoi hatma ya kutisha, shukrani kwa ujasiri wake na tumaini lisiloweza kutikisika katika siku zijazo, shukrani kwa macho yake ambayo yaliweza kutazama ... zaidi ya anga. bluu!

NINO BELVEDERE

"Kwangu mimi shida ilianza. Labda ilikuwa siku ya joto, kiangazi cha 1938 kilianza, nilikuwa na umri wa miaka miwili na shangazi yangu alikuja kunichukua. Katika mfuko wa kitambaa aliweka blauzi na pea mbili za suruali, kisha bila kujua kila kitu nilichoondoka nyumbani kwangu. Nilikuwa mdogo sana hivi kwamba sikuweza kutambua kwamba Via Crucis yangu ingeanza siku hiyo."

Zaidi ya anga ya bluu

Sura ya kwanza - Nyumba ya baba

Sasa ni magofu ya zamani yasiyokaliwa na watu, ambayo yamezimwa na utando na kutafunwa na nondo lakini, zamani sana, huko Novara, mji uliokuwa chini ya ngome kuu katika milima ya Messina, kwenye uchochoro katika wilaya ya Engia kulikuwa na nyumba karibu. chemchemi. Mlango wa mbele ulifunguliwa kwenye ngazi ya ndani iliyoelekea kwenye ghorofa ya kwanza ambapo kulikuwa na chumba kidogo na ubao wa mbao: kilikuwa chumba cha kulala. Ulikwenda juu na kulikuwa na jikoni, ikiwa unaweza kuiita hivyo. Katika kona moja kulikuwa na bamba la mawe ambalo moto uliwashwa na kipande cha chuma kilichotumiwa kuweka sufuria ya tambi. Mbele, ikining'inia

ukutani, nyeusi kama lami, koleo la mbao, ungo mbili, moja ndogo na moja kubwa, oveni ya kuoka mkate, kando kifua kilichoza, meza, "furrizzi" mbili na zingine zenye ukali. mwenyekiti. Hatimaye kulikuwa na chumba, na balcony ndogo unaoelekea uchochoro, ambapo kulikuwa vigumu chumba kwa kitanda moja. Shimo hilo lilikuwa ufalme ambapo babu, ambaye alikuwa mjane mwaka wa 1934. Choo cha mawe kilicho na kifuniko cha mbao kilikuwa kimeundwa chini ya ngazi. Kwa kuwa hapakuwa na mifereji ya maji machafu, lazima ya mwisho ilisaidia kupunguza uvundo uliotolewa. Kwa kawaida nyumba hiyo haikuwa na maji na umeme, starehe ambazo hata mabeberu hawakuwa nazo enzi hizo. Pembeni yake kulikuwa na lango la mbao lililoelekea kwenye shamba ambalo kuku walikuwa wametua juu ya kuni.

Katika kona hii, nje ya ulimwengu, mama yangu, ambaye alikuwa mshonaji, aliishi pamoja na babu yangu, kaka wawili na dada, wote wakubwa kuliko yeye, walikuwa wameolewa na pia waliishi Novara. Mama yangu alikuwa blonde, mwembamba, dhaifu sana wa umbile, alikuwa na sura maridadi sana na kile kilichoonekana zaidi juu ya uso wake, nyeupe kama maziwa, ni macho mawili makubwa ya bluu, karibu kila wakati yanaogopa na huzuni. Labda kifo cha ghafla cha mama yake, alipokuwa na umri wa miaka ishirini na nne, kilikuwa sababu ya udhaifu wake wa kimwili na wa kimaadili.

Miaka michache baada ya kifo cha bibi yangu, mama yangu, shukrani kwa kuingilia kati kwa mmoja wa wake zake, alikutana na Prince Charming. Baba yangu alitoka katika familia mashuhuri kutoka Badiavecchia, ambaye aliendesha tavern yenye muuza tumbaku na mboga. Ilikuwa ni familia ya wafanya kazi kwa bidii, na baba yangu, kwa vyovyote, alikuwa mtu mzuri sana, mrefu, mweusi, anayejiamini na mjasiriamali. Aliishi katika kitongoji

mbali na mji: unaweza kufika huko kwa miguu, kwa kasi nzuri, kwa nusu saa. Baba yake alivuta mkaa. Mama alikuwa mwanamke mwenye nguvu, asubuhi alikwenda Novara na nyumbu kununua bidhaa zinazotolewa katika duka: tumbaku, chumvi na chakula. Kila mara alivalia maridadi na shela kubwa nyeusi shingoni mwake, na hata alinunua gazeti hilo ili kuwafahamisha wateja wake. Lilikuwa duka pekee katika kitongoji hicho na hakukuwa na uhaba wa ustawi katika nyumba hiyo, ingawa kulikuwa na vinywa nane nya kulisha.

Majira ya jioni aliwasaidia wateja wake sasa wanyonge - na pochi yake - kwa kunyonyiza divai na soda ya rangi. Kwa kuwa si mara zote watoto hurithi kazi ya wazazi wao, baba yangu alikuwa amejifunza kazi ya kushona nguo. Baada ya uchumba uliochukua miezi michache, baba na mama yangu, ambao mara moja walikuwa wameoana, walikwenda kutengeneza kiota chao cha mapenzi katika nyumba karibu na chemchemi katika wilaya ya Engia. Miezi tisa baadaye nilifika katika ulimwengu huu na, kulingana na desturi takatifu ya kusini, nilichukua jina la nyanya yangu mzaa baba, Concetta. Licha ya umri wangu mdogo nilikuwa na ngozi nyeusi na iliyokunjamana, nililia kila mara. Kwa kuwa hatukuwa na kitanda cha kulala, babu yangu alilazimika kunikumbatia mchana kutwa, na usiku nililala kwenye kitanda kikubwa pamoja na baba na mama yangu. Kwa hali zote nilikuwa mbaya sana na nisiyevumilika. Miezi michache baadaye, alipoona kwamba kazi ilikuwa haba nchini, baba yangu aliamua kwenda kufanya kazi huko Sardinia. Alipoondoka kuelekea kisiwa kingine alimuacha mama yake akiwa na mtoto mchanga analia na kiumbe mwingine akipiga teke tumboni mwake.

Nilipokuwa na umri wa miezi ishirini dada yangu Rosa alizaliwa. Jina lilikuwa la bibi yake mzaa mama. Tofauti na Concetta, Rosa - tena kulingana na mama yangu - alikuwa mrembo, mweupe na

waridi katika rangi, nywele za kahawia zikiwa na uso wenye usawa uliopambwa kwa macho mawili mazuri ya bluu: ua, kama jina lake! Kiasi kwamba mama yangu alipoenda kwenye chemchemi kuchota maji akiwa na Rosa mikononi mwake, marafiki zake walimuuliza imewezezekanaje kuzaa mabinti wawili tofauti kabisa. - Ni nani hapa, Rusina, ndiyo, wewe ni billiac, lakini mwingine ... - Huyu, Rosina, ni mzuri, lakini mwingine ... marafiki walisema kwa grimace ya midomo yao. Wakati huohuo, katika hali hii niliendelea kuhangaika, kana kwamba nilihisi utangulizi wa jaribu langu, ambalo, namshukuru Mungu, liliyumiliwa, hata kama si kwa kujiuzulu.

Ili kusimulia hadithi iliyosalia, kwanza, lazima nikutambulishé kwa shangazi yangu Antonia, kwa ufupi, zì 'Ntuoia. Alikuwa dada mkubwa wa mama yangu, kulikuwa na tofauti ya miaka kumi na saba kati ya hizo mbili. Alikuwa ni mwanamke mfupi, mnene, mwenye nywele chafu zilizoanguka machoni mwake. Sura yake iliyopuuzwa ilionekana mzee kuliko yeye na katika macho yake tupu kulikuwa na unyonge mwingi tu. Katika umri wa miaka ishirini, wakati wa umri wa kuolewa, aliolewa na binamu yake wa kwanza, ambaye alikuwa amerejea kutoka kazini kwenye handaki la Sempione, ambaye alikuwa mjane na alikuwa na mtoto wa kiume wa miaka mitatu. Mtu huyu, mjomba wangu Michele, mjomba Micheri, alikuwa mtu mfupi na alionekana kama nakala ya Mfalme Vittorio Emanuele III, aliishi katika nyumba aliyokuwa nayo katika mtaa wa kawaida sana wa mji huo na hatua karibu mita mbili kwa upana. Ilikuwa ni nyumba nzuri. Kwenye ghorofa ya chini palikuwa na duka la fundi seremala lenye kaunta kubwa ya kati yenye kaunta, makabati mawili ya ukutani ambapo aliweka rasp, patasi, gimlets, gouges na augers, lathe ya kuzungushia miguu ya meza alizojenga, gurudumu la kusagia ambalo. ilitumika kunoa ndege na blade, jiko la kuni

lenye sufuria ya kuyeyusha gundi, mbao zilizorundikwa kila mahali, misumeno michache iliyobandikwa ukutani, hirizi zingine za bahati kama vile viatu vya farasi, pembe za mbuzi na ngozi za kasa, kwa kifupi, moja ya maeneo hayo ambayo sasa ni ya ulimwengu wa kumbukumbu tu.

Ngazi ya mbao ilielekea kwenye ghorofa ya kwanza, ambapo palikuwa na vyumba viwili vikubwa vilivyokuwa na vigae vya kauri, anasa enzi hizo, ubao wa pemberi uliotengenezwa na mjomba wangu, sofa, meza na viti vingine vilivyofumwa kwa rafi, aina ya kamba ya mboga. Kutoka kwenye balcony ndogo inayoelekea mitaani katikati ya Agosti, wakati maandamano ya Kupalizwa yalipopanda kuelekea Abbey, mtu angeweza kugusa kichwa cha taji cha Madonna kwa mkono wake. Kuanzia ghorofa ya pili, hata hivyo, ungeweza kumuona Rocca Salvatesta na mbele yake, kupitia ufa kati ya nyumba hizo, ungeweza kustaaajabia mandhari nzuri ya milima ambayo polepole ilienea zaidi, zaidi ya anga ya buluu, hadi ulipofika baharini ambako, hasa. katika siku za majira ya baridi kali wakati hakukuwa na ukungu, unaweza kuona Vulcano kwenye ukingo wa upeo wa macho na kisha Lipari, Stromboli na visiwa vingine vyote: tamasha la asili, kadi ya posta yenyе rangi nyingi.

Ngazi nyingine ilipanda hadi ghorofa ya kwanza, ambapo kulikuwa na jikoni na chumba cha kulala, ya kwanza ya wasaa sana ilikuwa na tanuri ya kuni kwa mkate na jiko la makaa ya mawe ya chuma kwa kupikia. Bila shaka ilikuwa ni nyumba nzuri, mbali na usumbufu wa jikoni bila kuzama na kukimbia kutekeleza kazi muhimu zaidi za nyumbani. Wakati huo baadhi ya manufaa yalikuwa bado hayawezekani. Kwa kweli, maji yalichukuliwa kutoka kwa chemchemi ya umma kwenye hopa ya zinki na kisha kupelekwa kwenye ghorofa ya pili ambako yalimwagika kwenye bonde kubwa la terracotta kwa ajili ya kuosha vyombo. Kwa kuwa

hapakuwa na mifereji ya maji kwenye sinki, maji kutoka kwenye beseni yaliletwa kwenye ghorofa ya chini na kutupwa kwenye choo. Kwa mwanamke ilikuwa kazi ya kuchosha sana. Hali ya utumishi na ya kufedhehesha, hadi kikomo cha uvumilivu wote wa mwanadamu, ilifikia kilele chake wakati wa chakula cha jioni wakati Shangazi Antonia, kwa heshima kwa mumewe, alilazimika kula kutoka kwa sahani ile ile ambayo alikuwa amekula hapo awali, na, labda, godson. alirudia jambo lile lile, lakini sina kumbukumbu wazi ya hili.

Mjomba Michele alikuwa mtu mweusi na mwenye grumpy, mchapakazi kama vile alivyokuwa mpumbavu, alikuwa na nyundo ya mchanga badala ya moyo. Sijawahi kuona mwanga wa huruma au huruma kwa wengine machoni pake. Alimuweka shangazi yake nyumbani ili kumwangalia mwanae, ilimbidi amuandalie chakula, afanye kama mjakazi wake na kila mara aseme ndiyo, ndiyo, ndiyo. Hakuweza hata kutazama kwenye balcony la sivyo kungekuwa na shida, wakati karibu kila jioni baada ya kazi alienda kwenye tavern na marafiki zake kunywa.

Alirudi nyumbani huku akiyumbayumba, jasho likimtoka na huku akihemba kwa uvundo kiasi kwamba haikuwezekana kuwa karibu naye. Badala yake, shangazi, kwa taa ya mafuta, alimngojea hadi usiku sana bila hata kula. Mfalme mdogo aliporudi - mara nyingi hakuwa na nguvu za kupanda ngazi - akiwa amechoka angeweza kujiacha kwenye benchi ya vumbi na kukaa hapo usiku kucha ili kuwa na kiasi. Shangazi Antonia, licha ya kila kitu, alimfunika kwa koti na akaketi karibu naye kwa upendo na kumwangalia hadi asubuhi. Kwa hiyo miaka ilipita na, badala ya kujitolea sana, hakuweza hata kuwatembelea jamaa zake ili kuepuka matukio. Yeye, mwenye wivu, mdogo na mtawala, alikwenda kumnunulia uzi wa darning, masega, sehemu za nywele na vitu vingine, ili kumzuia asitoke nyumbani.

Walipoalikwa kwenye sherehe ya harusi, Mjomba Michele hakurudi nyumbani hadi dakika ya mwisho na Shangazi Antonia hakuweza kwenda peke yake hadi jamaa walipofanikiwa kumtafuta mumewe. Kila kukicha walifanikiwa kumshawishi, mara nyingine alifika kwa wakati lakini, katikati ya sherehe, alitoweka na shangazi Antonia akiwa amekata tamaa na kusikitika, alirudi nyumbani akiwa amehuzunika. Kadiri muda ulivyopita, alikusanya uchungu na huzuni, hakuweza kuongea na mtu yeyote kwa sababu alikuwa ametengwa, na alikuwa windo la maumivu makali ya kichwa na meno ambayo yalimtesa kwa wiki kadhaa.

Siku moja jirani, mwema sana na mcha Mungu, alimwita Mjomba Michele na kumkemea kwa mateso yote aliyomtendea mke wake: - Unapaswa kuona aibu - alimfokea - kumfanya mwanamke ateseke hivyo ... Antonia anahitaji kupata hewa, si lazima kumtenga nyumbani, anapaswa kwenda nje, kwenda kwenye misa, kwenda kwa jamaa, kama Wakristo wote hufanya. Zaidi ya yote, anahitaji kwenda kwa matembezi, hiyo ndiyo njia pekee ya maumivu yake ya kichwa yataondoka ... - jirani akasimama kwa muda mfupi, kisha akaendelea kusema: - chini ya saa moja kutoka hapa, akitembea kwenye njia ya nyumbu, kuwa na ardhi na nyumba ndogo ya kawaida sana na jiko chini ya paa na chumba kingine chenye unyevu ambacho kinaweza kutumika kama chumba cha kulala wakati wa kiangazi. Katika ardhi hii kuna mimea ya hazelnut, tini, mandarins, medlars, zabibu, zizzoli, apples, pears, mizeituni, kwa ufupi, kila kitu kizuri kutoka kwa Mungu.

Kama unavyojua baada ya kifo cha kaka yangu inabidi nimchunge shangazi na siwezi tena kutunza mashambani ndio maana nilifikiria kuiuza. Kwa nini usinunue? Kwa njia hii mke wako atapata fursa ya kupumua hewa nzuri... Hapo awali

Mjomba Michele alisita lakini akaenda kuitembelea na pia akashawishika kuinunua. Kwa muda mfupi mkataba ukasainiwa na mali ikawa yake. Kwa hivyo, mwonekano wa Vittorio Emanuele III, anayezidi kuwa mjanja na wasaliti, alipendekeza shangazi Antonia: - utajifunza kuokota tini na kuziacha zikauke. Unapolazimika kufua nguo utashuka mtoni na kupata maji yanayohitajika kwa ajili ya kunywa na kupikia kwa kuchimba shimo kwenye mchanga ili kuusafisha - tunaweza kustaa fu kuishi mashambani: Nitafanya kazi ya seremala familia zinazoishi katika vitongoji vya karibu vya San Basilio, Vallancazza, Badiavecchia na Piano Vigna. Kutakuwa na wasiwasi wakati wa majira ya baridi wakati mto umejaa maji lakini nitashinda kikwazo hiki. Wewe, kwa upande mwingine, utaweza kufurahia mashambani. Huku macho yake yakiwa yameshushwa chini, Shangazi Antonia, kwa mara nyingine tena, akafanya kama alivyoamriwa: - Cuomu tu voi, eu fazzu - Kama unavyotaka, nitafanya, msichana maskini alijibu kwa utii.

Sura ya pili - Kutoka katika ulimwengu huu

Mwanzoni mwa chemchemi ya 1936, msichana maskini na mjomba wake Micheri walihamia Castrangia, mashambani, karibu na kitanda cha kijito. Katika vitongoji mbalimbali vya Badiavecchia, San Basilio na Vallancazza habari zilienea kwamba bado anapatikana na watu wakamwita kutafuta kazi. Katika siku hizo kulikuwa na desturi, hata kama inaweza kuonekana kuwa ya kushangaza leo, kwamba wakati walihitaji meza, dirisha, mlango au kabati, walimwita seremala na kumkaribisha nyumbani kwao: walitengenezea benchi ya kazi na. walitengeneza mbao zinazohitajika. Mjomba Michele alileta zana na kukaa kwenye tovuti hadi kazi ikakamilika.

Walimwita akate mti na kuuacha ukauke kwa miaka kadhaa. Kisha shina la mti liliwekwa kwenye ukuta. Seremala alishika msumeno kutoka juu na msaidizi chini: "Serra serra mastro dascio che dumè fagimmo a cascìa" (Saw saw au bwana mkubwa hebu tufanye kifua kesho).

Shina la mti lilikuwa limewekwa kwenye ukuta. Kwa msumeno mkubwa walipata mbao hizo na kwa hizo wakajenga madirisha, vitanda na kabati za nguo. Ili kufanya kazi hii aliamka saa 4 na kuanza safari na mfuko wake na sindano. Alipofika nyumbani

kwake, wateja walimpa maziwa mapya pamoja na kitunguu na kipande cha mkate. Saa ya mchana sahani ya pasta na kipande cha jibini. Jioni aliacha kufanya kazi na wakampa mkate wa kujitengenezea nyumbani kama amana ya kwanza kabla ya kulipa bili siku ya Jumapili huko Novara.

Miaka michache ilipita na mtoto wa kiume, Turillu, alikuwa mzima na alielewa mwenyewe kwamba hakukusudia, kwa chochote ulimwenguni, kutumia maisha yake yote akiwa peke yake mashambani. Alikuwa amejifunza ufundi wa baba yake lakini alitaka kuwa mtaalamu na kuwa mtengeneza baraza la mawaziri. Alifanikiwa kumshawishi baba yake ampeleke katika jiji ambalo kulikuwa na uwezekano wa kujifunza sanaa hiyo. Alihamia Catania na baada ya miaka miwili ya uanafunzi akawa mzuri sana, alijiona yuko tayari kufanya kazi hiyo, na kwa kuwa sasa alikuwa na umri wa miaka kumi na tisa alifikiri kuwa wakati umefika wa yeye kuanzisha familia yake. Kwa miaka mingi alikuwa akimjua binti wa mchungaji na akaamua kuolewa lakini ilienda kinyume na matakwa ya mjomba wake Micheri ambaye angetaka mwanawe aoe mwanamke wa kabilia lake. Katika siku hizo, ajabu, lakini ilikuwa hivi: kwa fundi kuoa binti wa mchungaji ilikuwa chanzo kikubwa cha aibu. Mzozo mkubwa ulizuka ghafla kati ya baba na mwana ambao ulimsukuma Turillu kuachana kabisa na baba yake na mama yake wa kambo. Akiwa na familia yake mpya aliondoka mjini na kuhamia Como ambako alijipatia utajiri kupitia kazi yake.

Wajomba hawakuwa na watoto, kwa hivyo, kwa kuondoka kwa Turillu, waliachwa peke yao. Mtu ambaye aliteseka zaidi kutokana na kutengwa huku alikuwa Shangazi Antonia ambaye alitumia siku nzima kuzungumza na ndege, nzi na mbu waliokuwa wakivuma karibu naye. Katika pango lile kijiji hakupata nafasi ya kuzungumza na mту yelete. Katika hafla ya

likizo muhimu kama vile Krismasi, Pasaka au sikukuu ya Madonna Assunta katikati ya Agosti ndipo aliweza kwenda mjini kumtembelea mama yangu. Katika mojawapo ya ziara hizi, baada ya kulalamika kwa muda mrefu kuhusu hali yake, alipendekeza kwa dada yake: - Mpendwa Teresa, niliona kwamba una wasiwasi sana na wasichana wawili wadogo, nikabidhi Concetta kwangu ili uweze kuwa. huru zaidi kujitolea kwa mdogo. Nitampeleka kijijini ambako hali ya hewa ni nzuri zaidi na nitamfanyia wema - Mama yangu mwanzoni hakuwa na uhakika lakini basi, kama kawaida, kutokana na tabia yake ya kubadiliya kwa urahisi, baada ya msisitizo wa dada yake alikubali.

Kwangu shida ilianza. Labda ilikuwa siku ya joto, kiangazi cha 1938 kilianza, nilikuwa na umri wa miaka miwili na shangazi yangu alikuja kunichukua. Katika mfuko wa kitambaa niliweka blauzi, suruali mbili za suruali na bila kujua kila kitu nilichoondoka nyumbani kwangu. Nilikuwa mdogo sana kwamba sikuweza kutambua kwamba Via Crucis yangu ingeanza siku hiyo. Tulifuata njia ya mule hadi baada ya nusu saa au pengine zaidi tukafika katika eneo hili la upweke huku jina lisilotutuliza sana la Castrangia (Cassandra!) kana kwamba tunatabiri bahati mbaya, kwa kifupi jina lilikuwa tayari mpango mzima, hata kama Sikuweza kutambua wakati huo. Mume awali alinikaribisha vizuri, shangazi kila kukicha alininunulia peremende ili nimpende na aliponisindikiza hadi Novara kumtembelea mama yangu aliniambia kila mara kwa mkazo kuwa nisirudi nyumbani lakini ni bora kua na yeye ambaye alikuwa peke yake na kwamba atakuwa mama yangu. Sikuweza kufanya lolote isipokuwa kutii.

Wakati huohuo, baba yangu alirudi kutoka Sardinia, akakaa juma moja tu, la kutosha kumpa mimba mama yangu, na akaondoka tena. Ilikuwa 1939 na mwaka uliofuata Antonietta

alizaliwa. Bado nakumbuka kwa uwazi kwamba shangazi yangu Antonia alinipeleka hadi Novara kumuona mama yangu na nilimuona dada yangu kwa mara ya kwanza. Nilitaka kubaki nyumbani ili kumkumbatia Antonietta mdogo lakini shangazi yangu, akizidi kudhibiti maisha yangu, akiwa mgumu kama askari, aliniambia: - Turnemmu nyumbani, nitakufanya kuwa sababu nzuri - (Twende nyumbani, nitakutengenezea mdoli mzuri).

Tulipofika kwenye kile kibanda aliniwekea "causitta" ilijojaa macho yenye rangi nyekundu, ya kutisha mikononi mwangu. Niliogopa. Kilikuwa ni kipindi ambacho nilikuwa nikilia kila mara kwa sababu nilitaka kurudi Novara kwa babu na mama yangu lakini hakukuwa na njia ya kumshawishi mjomba Antonia: moyo wake ulikuwa umechanganyikiwa na kiziwi kwa kila malalamiko yangu. Katika miaka mitatu ya kwanza tulitumia muda mwingi katika nyumba ya nchi huko Castrangia, ambapo hapakuwa na nafsi hai, mara chache tu watalii walionekana katika nyumba zilizotawanyika kote.

Siku za Jumapili tulienda kijijini na nilimtembelea mama yangu, dada zangu wadogo na babu yangu mzaa mama. Babu alikuwa mtu mzuri mwenye masharubu. Alibeba kisanduku cha ugoro ambacho mara kwa mara alikuwa akinusa. Wakati wa majira ya baridi kali alikuwa akinichukua chini ya vazi lake na kunipeleka kwenye mraba ili kununua peremende na kuonja divai kwenye tavern ya "Sciancaditta" juu ya hospitali. Jioni tulirudi Castrangia.

Jioni zingine mjomba alienda kufanya mazoezi na bendi, ambapo alipiga trombone, kisha akaacha kunywa kwenye tavern na kurudi mashambani akiwa mchangamfu. Mita 500 kutoka Castrangia alianza kuita "Concettina, 'ntoia...". Wakati huo huo, nyumbani, shangazi alikuwa ametayarisha chungu cha udongo ili kupasha moto maji kwenye tripod. Akiwa katikati ya kupikia,

alimwagiwa kikombe cha maji yanayochemka, labda ili kumwaga divai hiyo. Katika sufuria ya chuma shangazi alitayarisha vitunguu na nyanya ili kuonja pasta. Kitunguu kilikuwa hakijaiva na kunitapika. "Kula, vinginevyo nitachukua kamba na kukupa miili ...".

Wakati huo mwanamke wa asili ya Venetian alikuwa mkunga wa San Basilio. Mto ulipofurika wakati wa majira ya baridi kali, mjomba Michele alimbeba begani (ciancalea) ili kufanya manunuzi katika duka la dawa huko Novara. Alisimama nyumbani na kusema "Antonia, mpe shela, ni baridi". Maskini shangazi, sijui kama alielewa kuwa alikuwa mpenzi wa Michele.

Sasa nilikuwa na umri wa miaka mitano, nikiwa peke yangu mashambani, bila kuzungumza na mtu yeoyote nilikuwa nimekuwa kama mnyama wa porini. Nilikuwa na aibu kwa kila mtu. Tulipoenda Novara nilijificha kwa sababu niliogopa watu. Majirani walitambua mabadiliko hayo na hivyo wakawashauri wajomba zangu wanipeleke shule ya chekechea. Kwa bahati wajomba walishawishika. Kwa hiyo asubuhi moja shangazi yangu alimtuma mjomba wangu Michele aninunulie biskuti na kuiweka kwenye kikapu cha majani meupe ambacho bibi yangu mzaa baba alinipa. Pamoja na biskuti aliweka yai safi. Alinisindikiza hadi kwenye kitalu kilichopo karibu na abasia ya kijiji. Mtawa alipofungua mlango kunikaribisha, nilianza kupiga kelele. Kwa woga nilitupa kikapu chini, yai likapasuka na kuacha uchafu sakafuni. Shangazi aliniadhibu kwa kunichapa viboko vikali na kunirudisha nyumbani. Kwa hivyo siku yangu ya kwanza ya shule ya chekechea pia ikawa ya mwisho kwangu.

Ilfanyika, tangu nilipokuwa na umri wa miaka minne, kwamba mjomba wangu angesema: - Concettina, nenda kwa Novara na unipatie carmieri (tranquilizers) kwa maumivu ya kichwa.

Nilikimbia kando ya njia ya nyumbu kama ferret, nilipitia wilaya ya Greco, wakati mwingine nilisimama kwenye chemchemi ili kukata kiu yangu, na nikafika kwenye duka la dawa la "du Surcittu". Yeye, mfamasia, alishangaa na kuwaambia marafiki zake kwamba katika muda mfupi nilikuwa naenda na kutoka Novara kama umeme. Nikiwa na umri wa miaka mitano nilipelekwa Barcelona na jamaa wa mbali. Hapo niliona na kusikiliza kwa mshangao mkubwa kwa mara ya kwanza ... redio! Pia tulienda dukani kununua kipande cha kitambaa cha rangi ya kunde. Msaidizi wa mauzo alipendekeza: - Pia nunua kofia na kitambaa nyeupe. Mwishowe walisdikishwa na muuza duka akatoa mabaki mawili ya bure ya satin ya buluu inayong'aa na satin isiyokolea. Siku iliyofuata tulipeleka vitambaa kwa mama yangu ambaye alitengeneza nguo kwa siku chache. Siku za Jumapili nilihisi kama binti za marquises na barons wa Novara.

Katika majira ya baridi kali ya 1941, katikati ya vita, baba yangu, akiwa amemaliza kazi yake katika Sardinia, aliamua pamoja na rafiki yake kutafuta mali yao katika jiji la kaskazini na kuishi kwa kuanza tena kazi yake ya zamani ya kushona viatu. Kulikuwa na hisia hewani kuwa mama alitaka kuungana na baba yangu na jambo hili lilinisumbua, kiasi kwamba siku moja niliingia chini ya kitanda chake, nilivua na kutazama punje mbili za mchele, chuchu za baadaye na magamba kwa sababu shangazi. hajawahi kuniosha. Waliziondoa kwangu kwa jeuri. Nakumbuka niliona damu kwa sababu nilikuwa nimejijeruhi. Niliweka tena shati ya turubai ambayo ilihitajika mchana na usiku, kisha mavazi, na hakuna mtu aliyeona.

Kabla ya kuondoka, mama alijaribu kuondoka nyumbani kwa babu kwa utaratibu, kwani maskini aliachwa peke yake. Alifikiri juu ya kufunga taa za umeme, wakati huo haki ya mabwana. Hapo awali, "u lusu" ilitumiwa na mafuta. Mjomba Michele

alisikitishwa na hili: siku chache baadaye alimwita fundi umeme kwa zamu na kumtaka pia aweke taa ndani ya nyumba yake, kwa hiyo nilipoenda kijiji niilifurahia mwanga kidogo kwenye ngazi za mbao zenyenye mwinuko. Nilipolazimika kwenda kwenye choo (latrea), kimsingi shimo rahisi ambalo lilikuwa kwenye ghorofa ya chini nyuma ya maabara yake, kila mara kulikuwa na jeneza zilizowekwa karibu nayo, ambazo mjomba wangu alijenga ili kuwa tayari ikiwa ni ombi.

Asubuhi ya Machi 1, 1942, nikiwa nimevalia satin ya buluu na mikono ya samawati isiyokolea, pamoja na mjomba na babu yangu Tore, niliandamana na mama na dada zangu wadogo hadi ofisi ya posta huko Piazza di San Sebastiano, ambayo ni, ndio, kwa basi, ambayo ingewapeleka kwenye kituo cha gari-moshi cha Vigliatore. Dada yake Rosa mwenye umri wa miaka 4 hakutaka kwenda juu na mjomba wake, ili kumshawishi, alimwambia: - ikiwa hautakwenda juu utakuwa mgonjwa - (nitakupiga mara mbili).

Mimi, mkubwa, kwa kusukumwa na shangazi yangu, sikuondoka na kubaki Novara. Sikuweza kuacha kulia. Nilitafuta faraja katika mikono ya babu yangu. Yeye pia aliachwa peke yake na kwa siku hiyo nilikaa naye ili kumtunza. Baada ya siku ishirini hivi barua ya kwanza kutoka kwa mama ilifikasi ikieleza mafanikio ya safari. Baba alikuwa amemtafutia nyumba nzuri yenye maji ndani ya nyumba hiyo na jiko la gesi, jambo jipya kwake. Akiendelea na hadithi, siku moja baada ya kufika alimuita mfanyakazi wa nywele nyumbani ili kumpa nywele za mtindo. Katika kijiji karibu wanawake wote walivaa nywele zao ndefu na tupe. Kwa kifupi, mama yangu alifurahi na kuridhika kwa mara ya kwanza maishani mwake. Mwishoni mwa hadithi alinipendekeza kwa shangazi yake. Hakika hakufikiria mateso yangu huko Castrangia.

Siku moja baada ya kuondoka, shangazi Antonia alinirudisha kijijini na kumwambia mumewe aninunulie kitabu cha darasa la kwanza ili anifundishe kuandika ili niweze kuhudhuria darasa la pili Oktoba badala ya darasa la kwanza. Masikini: Sikuweza kucheza tena, lakini ilinibidi kutumia wakati wangu kuandika minada na nambari. Kila mara mwalimu alipitia Castrangia alipokuwa akirudi kutoka San Basilio ambako alifundisha. Jina lake aliitwa Maria, alikuwa binti wa nahodha ambaye shangazi yake alimfahamu. Akampa glasi ya maji. Wakati huo huo nilimuonyesha daftari na akanibembeleza. Alichukua penseli nyekundu kutoka kwa begi lake na kuandika "vizuri". Furaha ilijoje, furaha ilijoje kujiona nikisifiwa, ambayo ni ya ajabu kwangu. Nilizidi kuwa mnyonge kila siku, niliomba wanipeleke kwa wajomba na babu na babu, lakini shangazi alisema haikuwa lazima.

Aliogopa kwamba ningeweza kuwaambia jinsi niliyotendewa na kulishwa. Kwa kweli, chakula hakikuwa cha kutosha kwa msichana mdogo ambaye alipaswa kukua na kuendeleza: asubuhi walinipa kipande cha mkate mgumu na jibini, mchana saladi ya nyanya na mizeituni miwili. Jioni, mumewe alipokuwa huko, Shangazi Antonia alipika tambi na mchuzi uliotengenezwa tayari kwa kitunguu kibichi. Na nisipoila nilihatarisha kupigwa sana. Kwa aina mbalimbali, jioni fulani alipika pasta na maharagwe au aina ya polenta laini, laini. Ni wakati wa Krismasi, Mwaka Mpya tu, Carnival na Pasaka waliua kuku au sungura. Mnamo Januari waliua nguruwe ambayo walitengeneza salami ya viungo na mafuta ya nguruwe, lakini walilazimika kuliwa kwa tone la sivyo hazingetosha kwa mwaka mzima. Kila mara Jumapili mjomba wangu alinunua tripe chafu ambayo, hata sasa, nikifikiria tu juu yake hunichukiza, au matumbo yaliyokunjwa kwenye tawi la parsley, scallops, ambazo zilikaanga. Vyote

vilikuwa vyakula vya bei nafuu kwa sababu, kulingana na wao, hatupaswi kuwa na ubadhirifu kama babu na nyanya zetu na walimirudia: - Unaona, sikuzote wana sufuria zilizojaa soseji na samaki wa samaki, wanakula na kunywa. Ni lazima tukae mbali na watu hao - walisema -. Wajomba zangu waliogopa kwamba watu wengine wa ukoo wangenishawishi kusitiza kujiunga na mama na baba yangu katika bara hilo. Walijaribu sana kunifanya niwachukie hivi kwamba wakati fulani nilipokutana nao, niliweka mikono yangu machoni ili nisiwaone.

Septemba ilikuwa imefika na nililazimika kufanya mitihani ya kuingia darasa la pili. Wajomba zangu walinipeleka kijijini, wakashauriana na mlinzi anitunze, mwalimu ningekuwa naye darasa la pili na mwalimu wa baraza la mitihani. Wote walileta mayai kama zawadi ili kunipandisha cheo. Sikuwahi kuwa na mawasiliano na watu hao, darasani lilikuwa na madawati kadhaa ya mbao yenyе vitи viwili na wino. Pamoja nami kulikuwa na wasichana wengine wanaofanya mitihani ya kurekebisha. Walinifanya kutatua matatizo ya kuongeza na kutoa kwenye ubao. Wino na ubao vyote viwili vilikuwa vipyaa kwangu. Nilikuwa nikitetemeka mithili ya jani kwa woga na aibu, sikujuu jinsi ya kutatua oparesheni zile, maana shangazi Antonia alikuwa amenifundisha kuandika namba kuanzia moja hadi kumi. Kisha wakaniuliza niandike sentensi, wazo kidogo kwenye daftari, lakini sikujuu nianzie wapi. Mara baada ya fujo hizo kuisha, mlinzi alinipeleka nyumbani. Shangazi alimuuliza mtihani ulikwendaje na mlinzi akajibu kuwa haujaenda vizuri, lakini hukumu ya mwisho ni ya walimu.

Kwa kushangaza, matokeo yalikuwa mazuri na nilikubaliwa kwa darasa la pili: Nilikuwa tayari kwenda shule, lakini tatizo la apron liliondoka. Mjomba Michele alikuwa ameenda dukani siku iliyotangulia na kununua mabaki ya kitambaa cheusi. Shangazi

Antonia alinitengenezea sare yangu ndani ya siku moja. Pesa zaidi zilihitajika kununua folda. Wajomba zangu walikuwa na pesa lakini walihangaikia sana kuweka akiba hivyo yeye, bahili, alijitahidi kadiri awezavyo na kunitengenezea folda ya plywood yenyе klipu ya dirisha. Hawakuninunulia hata kalamu. Mjomba wangu alijenga moja kwa kipande chembamba cha mbaо na nib iliyounganishwa mwisho. Hawakuweza kubadilisha daftari mbili na penseli na ikabidi wanunue. Mnamo Oktoba 1, 1942, shangazi yangu alinisindikiza shulenі. Kwanza alienda kwa podestà kuuliza cheti cha kuzaliwa ambacho shule ilihitaji kwa sababu nilikuwa nje ya darasa. Mwalimu alijawa na ukarimu na kunikaribisha kwa furaha, lakini nilimuogopa labda kwa sababu badala ya mkono wake wa kulia aliwekewa raba kutokana na ajali iliyotokea akiwa mtoto katika kiwanda cha pasta cha baba yake. Nilipewa kitи katika safu za mbele. Wenzangu wapya, ambaо hawakuniona mwaka uliopita, wakiwa wamevutiwa na uwepo wangu, walinung'unika katи yao wenyewe: - Kwa nini hii inasababisha sicca-sicca? - (Msichana huyu mdogo ni nani?). Niliingiwa na woga na aibu sana, sikuweza kufungua mdomo wangu na sikujibu hata maswali ambayo mwalimu aliniuliza kwa upendo.

Nilikuwa mtoto wa porini na sikuwa na ujasiri wa kuomba kwenda kukojoa, na mara nilijikojolea. Basi nilipofika nyumbani shangazi alinipiga kwa sababu ilimbidi afue gauni langu ambalo halingekauka kwa wakati kwa siku iliyofuata. Siku zilipita na jambo lile lile likatokea tena kila mara. Mwalimu, ambaye aligundua jambo hilo katikati ya mchana, alinipeleka kwenye choo, lakini wakati mwingine alisahau na niliichukua tena. Wanafunzi wenzangu walinipuuza na kuniepuka kana kwamba ninasumbuliwa na tauni hiyo na hawakujaribu hata kufanya urafiki nami.

Walifahamiana kwa sababu walikutana kijijini, ilhali ilinibidi

nitembee karibu saa nzima ili kufika kwenye nyumba ya mashambani na kwa hiyo sikuwa na fursa ya kuwa marafiki nao. Wajomba walikuja tu mjini siku za Jumapili kukutana na marafiki na kutumia saa chache za furaha pamoja nao mbele ya chupa ya divai. Lakini mara nyingi shangazi alikaa nyumbani kupokea maagizo ya kazi kwa mumewe. Nikiwa na umri wa miaka sita nilitembea kwenye njia ndefu ya kupanda nyumbu. Nusu ya njia nilisimama kuchukua rundo la violets iliyozungukwa na majani ili kumpa mwalimu.

Nilifika shuleni nikiwa nimechoka. Baada ya adhuhuri nilirudi mashambani nikisindikizwa na milio ya viziwi ya cicada na juu kali, bila kukutana na nafsi hai.

Nilijifungia ndani ya hovel ile na kubaki peke yangu ili nijiwazie mwenyewe katika mazingira yale yasiyo na utulivu huku shangazi akizidi kuwa mkali kwangu. Mjomba, mara tu alipomaliza kazi, karibu kila mara alisimama karibu na tavern na kurudi nyumbani usiku sana, akiwa ameleta kila wakati. Wakati mwingine, akiwa mnyonge kuliko kawaida, angepotea na asirudi nyumbani. Shangazi yake na baadhi ya majirani walikwenda kumtafuta katikati ya usiku kando ya kijito kwa mwanga wa taa. Walipomkuta ameanguka chini walimshawishi aende nyumbani.

Wakati huohuo, sikuweza kufanya chochote kizuri shuleni. Mwishoni mwa robo ya kwanza mwalimu alisambaza kadi za ripoti, kisha kwa insignia ya fashisti na kwa bahati mbaya na masomo yote ya kutosha: kadi yangu ya ripoti ilikuwa maskini zaidi darasani. Ili kumtia moyo shangazi yangu nilimwambia kwamba ripoti zingine zilikuwa kama zangu pia na shangazi karibu achukue chambo. Kwa hiyo siku baada ya siku nilipata ujasiri peke yangu na darasani nilijaribu kufanya urafiki na baadhi ya wanafunzi wenzangu. Nilitaka kuwaendea, lakini walinitenga na mazungumzo yao, labda kwa sababu machoni mwao nilikuwa

msichana maskini wa mashambani.

Sura ya tatu - Michezo kwenye mchanga

Katika miaka ya upweke huko Castrangia, wakati haukupita kwa sababu kitu pekee ambacho ungeweza kufanya ni kusikiliza mliondege mchana kutwa na wakati wa kiangazi mngurumo wa viziwi wa cicada, wakati siroko ilipoingia kutoka baharini. kando ya njia ya zigzag ya mkondo na kuwasha bonde kwa moto. Wanyama wa mashambani walikuwa marafiki zangu. Kwa hivyo nilitumia wakati wangu kutafakari. Nilijenga ulimwengu wangu mwenyewe kuanzia takwimu zilizonitokea dhidi ya mandharinyuma ya anga au kati ya matawi ya miti: wanyama wa porini waliozungumza, mashujaa ambao nilijipanga kwenye ukingo wa Mwamba wa Kuokoa Vichwa na kisha na yangu. nguvu za uchawi niliwaangusha, niliwatazama wakiharibiwa kwa hofu. Kisha nikaugeuza Mwamba kuwa joka ambalo ghafla lilijitenga na mlima na, likiruka juu sana, likaeneza hofu katika mashambani. Nilibadilisha mawingu, ambayo yakawa boti za kuruka na nikasafiri angani nikifikiria kwenda ng'ambo ya bahari ya mbali, ambapo mama na dada zangu walikuwa wakinisubiri. Kaa ambao walitoka kwenye maji ya kijito na kuvimba hadi

wakabadilika na kuwa wanyama wakubwa ambao hata waling'oa mimea waliposonga mbele kwenye kijito.

Wakati fulani nilikumbuka uso usiopendeza wa shangazi yangu Antonia. Hakunipenda, hakunipenda na nilimchukia: mama yangu alikuwa amenikabidhi kwa dada yake lakini pia alikuwa ameniahidi kwamba siku moja atakuja kunichukua: ndio maana mara nyingi nilipanda miti. alitazama upeo wa macho, akitumaini kumwona akifika nyuma ya farasi mweupe pamoja na baba yangu. Katika vitongoji vya karibu vya San Basilio na Vallancazza wanaume wote walikuwa wameondoka. Waliobaki ni wanawake, watoto na wazee wachache. Vilikuwa vijiji kimya ambavyo maisha hayakugusa sana. Muda ulikuwa umesimama na watu waliamini kwamba kila kitu kingebadilika, kwamba siku moja, mara tu vita vitakapokwisha, ustaarabu ungefanya kuingia kwa ushindi katika kundi hilo la nyumba zilizotawanyika, zilizokufa na zinazotetereka. Ningependa kuwa na marafiki, kujua kwamba sikuwa peke yangu na kuachwa, kuwa na uwezo wa kulindwa, kujua kwamba ningeweza kukimbilia katika nyumba za huyu au mtu huyo. Sikuwa na hata haki ya kusema kwamba sikuwa na familia, kwamba wazazi wangu walikuwa mbali kwenye mwambao wa bahari, zaidi ya bluu isiyo na mwisho, kwamba kati yangu na wao kulikuwa na mlima mrefu na usioweza kupitika. Badala yake nililazimika kuishi na shangazi yangu ambaye alinitendea vibaya. Nilipofikiria na kumuona akitokea, alinikasirisha kwa sauti hiyo ya kufoka na ya kinyama. Sauti iliyofanywa kupiga kelele, kupiga kelele, matusi na matusi.

Hata wanyama waliogopa sauti yake. Akiwa na mumewe tu ndipo aliposhusha tumbo lake na sauti ya sauti yake ikabadilika kabisa, ikabadilika kuwa mlio wa kondoo. Shangazi yangu alifikiria kwamba msichana mdogo hana uwezo wa kuelewa kinachotokea karibu naye. Sio tu kwamba nilielewa kila kitu,

lakini, zaidi ya hayo, sikukaa kimya au kupita kiasi. Ilikuwa ni vita ya mara kwa mara. Mapambano yasiyo na mwisho na ya kuchosha. Kila mara nilifikiria juu ya siku zijazo: alikuwa mzee na asiye na msaada, nilikuwa mchanga na mwenye nguvu, lakini licha ya kila kitu nisingemtendea vibaya, haikuwa sehemu ya asili yangu.

Wakati fulani nilikuwa nikifika karibu na mto ambapo nilikuwa nakuta watu wanaenda kufua nguo, kufua, yaani wanafua shuka na blanketi, kwanza wanalowe ka kila kitu kwenye majivu. Au, baada ya kipindi cha kunyoa, walikuja kuosha sufu za kondoo na kuzikausha kwenye jua ili kuzifanya ziwe meupe na kuzitumia kuweka magodoro ya vitanda. Nilikwenda kukusanya flakes zilizobaki kati ya mawe kwenye ufu na kumvalisha mdoli wangu wa rag. Nikiwa sijui la kufanya, nilianza kunyanyua mawe kwenye ukingo wa kijito nikitafuta kamba, nikayashika kwa ustadi kwa vidole vyangu juu ya kichwa changu, ili kuepusha makucha yao kunibana vidole. Nilizipeleka nyumbani na jioni shangazi alipowasha moto nilizichoma na kuzila: kwangu ilikuwa ni chakula cha jioni maalum. Wakati mwingine badala ya kaa, mara tu jiwe lilipoinuliwa, vyura wadogo wenyе hofu walipiga risasi kuelekea juu kwa kuruka wima, na kunifanya niruke kwa hofu. Nilifikiri kwamba walikuwa wachezaji wenzangu na nyakati fulani hata nilijuta kuondoka, nikiwaacha peke yao gizani usiku kucha. Nilipolazimika kurudi nyumbani jioni nilimwita Mjomba Michele kwa sauti kubwa, nikichukua fursa ya mwangwi ambao uliundwa bondeni. Nyakati nyingine katika kiangazi kulipokuwa na familia ya Scardino inayoishi katika nyumba iliyo juu zaidi ya bonde, nilienda kuwatemebelea. Nilicheza na Mimma ambaye alikuwa mdogo wa ndugu.

Goofy kutumika kujenga viti na meza kwa ajili ya wanasesere. Jinsi ilivyokuwa nzuri kutumia saa chache katika kampuni.

Asubuhi waliniita walipoenda ng'ambo ya mto kuchukua maziwa. Walikuwa na ndoo ya kujaza, "Concettina" aliridhika kumuona akikamua. Mmiliki wa ng'ombe, Micca a Cappellea, alinihirumia na akanipa nusu glasi. Katika nyumba ya shangazi yangu tuliona maziwa mara mbili kwa mwaka: alipofanya biskuti na Pasaka alipotayarisha njiwa na yai ya pete ya rangi. Maziwa yalipochemka niliyarusha kila sehemu ya mwisho. Katika chumba cha nyumba ya nchi kulikuwa na kitanda cha mjomba, ikiwa kinaweza kuitwa kitanda, na bodi zilizowekwa kwenye trestles mbili za chuma na godoro ya majani, kwa kuwa walikuwa wameacha farasi moja huko Novara. Ilinibidi nilale kwenye godoro la majani huku nikiwa na blanketi kuukuu tu la kijeshi juu, lililokuwa na mafuta na lililochanika. Nilienda kulala na shati la turubai ambalo nililivaa hata mchana bila chupi. Haiwezekani kuelezea baridi niliyopata kila usiku. Mvua iliponyesha, vyombo vilipaswa kuwekwa ili kukusanya maji yaliyopenya kutoka kwenye paa. Ikiwa nilihitaji kukojoa usiku, nililazimika kuondoka nyumbani na kuifanya karibu na hatua. Ikiwa sikutambua, kwa nini nilikuwa nikiota, na nilikuwa nikifanya kwenye godoro la majani, asubuhi pia ningepigwa sana. Shangazi Antonia pia alienda kulala akiwa amevalia shati lile lile alilotumia mchana, huku Mjomba Michele akiwa amejikunja kama mama yake.

Sherehe ya kulala ilifanyika kulingana na mila ya kawaida: kwanza nilienda kulala, basi ilikuwa zamu ya shangazi, kisha mjomba akavua suruali yake ya turubai yenyе milia na chupi. Kwa shati lililolegea sana alilovaa mchana alielekea kitandani na kuzima taa ya mafuta iliyowekwa juu ya meza iliyokuwa ukutani. Mimi, ambaye aliquwa mkorofi, nilijifanya kutotazama na kuchungulia hata hivyo: alipoinama chini ili kuzima moto niliona hariri yake ikiwa imeonyeshwa ukutani, kama kivuli cha Wachina, na ding-don ikining'inia. - Ah, jinsi ni nzuri! - alisema, kwa sababu

divai yote aliyokuwa amekunywa ilimfanya apate moto sana. Pembeni ya kitanda chao kulikuwa na vifuniko viwili, yaani vikapu viwili vikubwa vya miwa ambapo waliweka tini zilizokauka. Walizifunika kwa vitambaa vichafu na vya mafuta na mwisho kulikuwa na chupi safi ya mjomba. Katika sanduku karibu na kitanda changu waliweka mkate na skafu ambayo walinifunika kichwani nilipoenda shule wakati wa baridi, chupi yangu na ya shangazi yangu. Nilizitumia Jumapili tu tulipoenda kwenye misa huko Novara. Wajomba zangu walisema tusiwavae mashambani kwa sababu tutawachoka bure.

Mnamo Januari waliua nguruwe. Walitayarisha soseji na kutia mafuta ya nguruwe chumvi. Miguu ya kuchemsha ilihifadhiwa kwenye sufuria ya terracotta iliyoingizwa kwenye mafuta ya nguruwe. Kwa kawaida zililiwa mwezi wa Mei na maharagwe mapya mapana kwa sababu kijadi hazingeweza kuliwa hapo awali. Siku moja, ilikuwa Aprili, nilimuuliza shangazi yangu kuhusu hilo kwa sababu nilikuwa na njaa sana na sikujua nitakula nini na mkate. Shangazi alianza kupiga kelele kwamba nilikuwa na wazimu. Siku moja nilipokuwa nikirudi kutoka shulenii, nilikutana na Ofelia pamoja na dada yake kwenye njia ya mule. Walikuwa wamefiwa na mama yao na walikuwa wamerudi na baba yao kutoka Ufaransa.

Walikuwa weupe sana kuliko mimi, niliwaonea huruma na kuwaambia: ingieni ninapoishi, saa hizi shangazi ametoka anachota maji, kwenye oveni kuna sufuria yenye chakula, chukueni, jilisheni wenyewe lakini msije. niseme chochote basi kwa mtu yejote.- Walinishukuru na, wakiongozwa na njaa, walifuata ushauri wangu bila kusita. Mnamo Mei, wajomba walipokuwa wamepika maharagwe mapana, walikwenda kuchukua miguu ya nguruwe na badala yake walipata tu sufuria na mafuta ya nguruwe: kwa kawaida wakifikiri kuwa ni mimi, kwa

siku nyingi walnikasirikia ili kunilipa. Wakati huo nilijisikia fahari sana kwa sababu kwa mara ya kwanza nilipata hisia zenyen kupendeza za kushinda vita kubwa dhidi ya pupa yao. Kwa sababu ya ukosefu wa usafi, viroboto walitawala nyumba nzima bila usumbufu. Walinuma shingoni usiku na shangazi alinipaka mafuta ya zeituni kila jioni ili kuwazuia viroboto kunyonya damu yangu. Asubuhi shingo yangu ilionekana kama imepakwa rangi. Kama shangazi yangu, mimi pia nilikuwa na chawa, bila kuzoea kuosha kichwa changu. Kwa upande mwingine, shangazi yangu alizoea kukunja nywele zangu na kuzipaka mafuta kwa maji na sukari ili kuziweka mtindo.

Kwa upande mwingine, wanafunzi wenzangu walikuwa safi sikuzote. Hata maskini wao hawakuwa mchafu kama mimi. Mwalimu pia alichangia kazi ya kutengwa kwa kunisukuma kutoka kwa kila mtu hadi dawati la mwisho. Mwili wangu ulikuwa mchafu usioelezeka. Waliniosha mtoni mara moja kwa mwaka, kwenye tukio la tamasha la Ferragosto, lililo muhimu zaidi mjini. Wakati fulani nilipokuwa nikimfikiria mama yangu, nilikuwa na umri wa miaka saba hivi, nilianguka kwenye majivu yaliyokuwa yakichemka ya kikaango. Nilichoma mkono wangu wa kulia na shangazi hakunipeleka kwa daktari, lakini alinitibu kwa mitishamba kila siku. Nilikuwa na mapovu mawili sawa na mayai mawili ya njiwa, nilipiga kelele kwa maumivu lakini hakusogea. Nilionekana kama natafunwa na panya.

Nilipona kimiujiza baada ya miezi kadhaa na bado nina dalili zake. Wakati wa shule, nilipokuwa kwenye balcony Jumapili moja, msichana mdogo aliyekuwa akishuka aliniuliza kama nilitaka kwenda naye kwenye somo la katekisimu la Bibi Vincenzina. Sikujua ni nini maana shangazi alinipeleka tu kwenye misa kwenye sikukuu muhimu sana, sikuelewa maana ya kwenda kanisani ni nini. Kasisi mmoja, Baba Buemi, aliishi

mkabala wa nyumba yetu, lakini nilikutana naye mara chache sana na kumtazama kwa kusitasita. Shangazi yangu alinirudia ad nauseam: "Ikiwa unazungumza naye, padri huyo atakukata ulimi." Hata hivyo, niliomba na bila kutarajia kupata kibali cha kuchukua masomo ya katekisimu. Mara moja nilihisi raha katika mazingira hayo. Mwanadada huyo alinipa kijitabu na gazeti. Nilihisi furaha kubwa sana kusikia habari za Yesu. Siku moja aliniambia kwamba angenitayarisha kwa ajili ya Komunyo yangu ya Kwanza. Nilizungumza juu yake nyumbani na waliniambia bado nilikuwa mdogo sana. Nilijibu, nikidanganya, kwamba wasichana wote kwenye kikundi wangefanya hivyo. Kwa kweli walikuwa tayari wamethibitishwa, hata hivyo yule mwanadada na mimi tulibaki katika makubaliano na tukaweka tarehe na kasisi wa San Nicola: siku ya Corpus Christi.

Tatizo la vazi jeupe lilizuka, lakini mtu mmoja alimjulisha shangazi kwamba watawa walikuwa wanakodisha. Siku iliyokuwa ikingojewa kwa muda mrefu ilikuja: asubuhi aliongozana nami kwenye kufunga kwa kanisa. Alifikiri kwamba wasichana wengine walikuwa pale kwa sababu hakuwahi kuchukua hatua ya kuwasiliana na bibi wa katekisimu. Alipogundua kuwa nilikuwa peke yangu, alinitukana: "Mwongo, mchafu." Mwalimu wangu pia aliwa kwenye misa asubuhi hiyo pamoja na watu wengine. Baadhi ya wanawake waliokuwepo walimtuliza. Kasisi alifika na kunishika mkono na kunipeleka kwenye sakramenti kwa ajili ya kuungama. Aliniambia maneno mazuri ambayo sikuwahi kuyasikia. Nilihisi kama nilikuwa nikiruka Mbinguni na nikajiambia: "Sio kweli kwamba makuhani walikata ndimi, kinyume chake wanajua jinsi ya kuelewa mateso ya msichana mdogo." Laiti ningemkumbatia na kumbusu kwa furaha.

Alinifanya niseme Salamu tano kama kitubio na nikarudi kwenye kiti changu. Shangazi aliniuliza mara moja kile nilichomwambia

kasisi kukaa hapo kwa muda mrefu, na nikasema: - Yule msichana alinifundisha kwamba kuungama ni siri -. - Ndiyo, lakini unapaswa kuniambia mara ya kwanza - alisisitiza harpy. Hapania. Kulikuwa na misa, Komunyo na tukiwa njiani walinilazimisha nibusu mkono wa mjomba wangu na kusema: "Tafadhalii nibariki." Nilianza na babu yangu, kila mara maneno sawa, kisha nikazunguka jamaa zote. Shangazi Gaetana alinipa kijitabu. Nilikuwa na njaa, lakini hakuna mtu aliyenipa chakula. Kawaida, mara tu sherehe ilipokwisha, ilikuwa ni kawaida kwenda kwenye baa kupata granita na biskuti, lakini walishindwa na mania ya kuokoa: adhuhuri tulikula sahani ya pasta na alasiri tulienda kwa mpiga picha kwa sababu. jamaa walipendekeza kutuma picha ya mama.

Nilikuwa nimemaliza darasa la pili na kufaulu kwa alama za chini sana. Mwaka huo tulilazimika kukaa mashambani majira yote ya kiangazi. Nilipinga: "Angalau siku za Jumapili lazima niende kwenye misa na kumtembelea babu yangu ambaye yuko peke yake." Alikuwa mtu mzuri sana, anayesumbuliwa na pumu.

Binti alimpuuza, kwa sababu ya uzembe, kwa sababu aliwekwa na mumewe, ambaye kila wakati alikuwa na hasira na majirani, jamaa na baba mkwe.

Nilichukua nguo niifue na kumpelekea shangazi yangu kwa siri kutoka kwa Michelillo vinginevyo kungekuwa na shida. Hakuhisi hata kumpenda baba yake: siku moja mmoja wa dada zake wa kambo alikuja Castrangia kuwaambia kwamba alikuwa amekufa. "Usipoondoka, nitakupiga teke la punda," akamwambia.

Wakati kulikuwa na karamu kijijini, washiriki wa bendi ya muziki walipewa "pezzo duro", ice cream inayoitwa kwa sababu ya uthabiti wake. Mjomba Michele, haikuwa wazi iwe kwa sababu hakuipenda au kwa sababu alisukumwa kwa ishara isiyo ya kawaida ya ukarimu, aliponiona nikipita akaniita: "Concettina, njoo uchukue ice cream". Na kwa hivyo nilichukua fursa hiyo kufurahiya, katika hafla hizo adimu, kitu kizuri.

Muda fulani uliopita Dkt. Cosentino kutoka Baceno alinikumbusha jambo ambalo ilikuwa limepotea katika kumbukumbu yangu. Wakati bendi ikicheza katika mitaa ya mji, watoto walijaribu kujiunga na gwaride. Lakini ili kuhalalisha uwepo wao ilikuwa ni lazima "kumjua" mwanachama. Ili kuthibitisha hilo, mkono wake ulikuwa kwenye mfuko wa koti lake. Kwa njia hii nilimfuata mjomba wangu Michele, huku Gianni Cosentino, mwana wa mwalimu wa shule ya msingi na asiye na baba, akiweka mkono wake mfukoni mwa kiongozi wa genge.

Katikati ya vita, baadhi ya mabomu yalianza kuanguka huko Novara. Kila mtu alikimbia na baadhi ya marafiki wakakimbilia Castrangia pamoja nasi. Kwangu ilikuwa sherehe kwa sababu ningeweza kuwa katika kampuni. Kila mara na kisha unaweza kusikia filimbi ya shrapnel. Habari za kusikitisha pia zilifika

kwamba mtoto wa mmiliki wa duka la maandazi la Orlando alipasuliwa na bomu. Mama katika Domodossola, mjamzito kwa mara ya nne, aliachwa peke yake na Rosa na Antonietta. Baba yangu alikuwa ameitwa tena Sicily kuwa Bersagliere. Miezi michache baada ya kuondoka aligundua kuwa mama yake alikuwa amejifungua mtoto wa kike anayeitwa Emma na kwamba alikuwa na uwezekano wa kurudi nyumbani kwani alitarajiwa kuwa na watoto wanne.

Kwa bahati mbaya, alipofika Domodossola alipata mshangao mkali: Emma alikuwa ameacha kuishi baada ya siku 12. Siku mbili baadaye alilazimika kurudi mbele. Miezi michache baadaye - ilikuwa ni kipindi cha kutokuwa na uhakika na kutokuwa na utulivu kufuatia 8 Septemba - alifanikiwa kutoroka utumishi wa kijeshi na akarudi Novara kusubiri vita iishe ili kujiunga na mama yake. Akafungua duka dogo la kushona viatu. Kila siku nilienda kumuona. Kwa aibu lakini mjanja kwa umri wangu, nilikuwa na wazo kwamba baba atalala na mwanamke aliyeolewa lakini na mume wa kijeshi. Siku moja niliingia kwenye ofisi ya sanduku kwenye barabara ya kupanda katika Piazza Bertolami. Mtu kutoka duka lililofuata alikuwa akiongea na baba. Nilipiga piga huku vidole vyangu vya shahada na vya kati nikielekeza kumkodolea macho baba aliyekuwa akimlaghai mama. Jirani aliweza kunizua, wakati baba yangu alisema kwa tabasamu "Akili mambo yako mwenyewe". Mnamo mwaka wa 44 mvulana mwenye nywele nyeusi alizaliwa, mwenye nywele zilizopinda kama yeye...

Huko Badiavecchia babu yake mzaa baba aliugua kansa ya tumbo. Nilipata ruhusa kutoka kwa shangazi yangu kwenda kumuona. Mara nydingi nilishuka kutoka Castrangia na kutembea sehemu hiyo kando ya mto. Ninamkumbuka kitandani, akiwa na amani. Bibi bado alikuwa na shughuli nydingi na duka hilo na

angeweza kutumia muda kidogo kulifanyia hilo. Aliweka tawi la mzeituni mkononi mwake ili kuwafukuza nzi, lakini alizidi kuwa mbaya na hakuwa na nguvu tena na niliwafukuza kutoka kwake. Mnamo Novemba 2, 1944 akiwa na umri wa miaka 66 aliruka kwenda Mbinguni. Baba alikuwa bado Sicily. Wajomba zake pia walihudhuria mazishi hayo.

Kila mara nilipokea barua kutoka kwa mama yangu. Mnamo '45 baba alirudi Domodossola na mnamo '46 kaka yangu Giuseppe alizaliwa.

Sura ya nne - Mafuta, cobwebs na jicho baya

Vita vilikuwa vikiendelea ulimwenguni pote, mawasiliano yalikuwa magumu, nasi hatukusikia tena kutoka kwa Mama. Kwa bahati, baba yangu alikuwa ameitwa tena Sicily katika Kikosi cha Bersaglieri na alipokuwa na siku chache za uhuru alikuja kunitembelea. Kwa sababu ya vita kulikuwa na watu wengi mashambani. Watu waliokimbia makazi kwa kawaida walikaa kwa siku kumi na tano, lakini mji ulikuwa katika hatari ya kulipuliwa na walipendelea kukaa mashambani mwaka mzima.

Kila kukicha nilikimbilia kwa watu hao. Kulikuwa na familia yenye watoto wanne ambao walikuwa na roho nzuri kila wakati ingawa walikosa chakula. Niliona uchoyo wa wajomba zangu ambao walikuwa na tini nyingi zilizokaushwa na sikuwapa mtu yeyote: nilichukua konzi nzuri na kuwaleta kwa siri. Nilihifadhi baadhi ya maharagwe waliyonipa kwa ajili ya kifungua kinywa. Hata mkate mgumu: kipande ambacho shangazi aliweka mfukoni mwangu kabla ya kwenda shulenii nilishiriki na watoto hao na badala yake walinipa karatasi ya kuandika, walinifanya nicheze kwenye bembea na mmoja wao alitengeneza vifaa vya kuchezea, viti na vitanda vya wanasesere alionipa mimi na dada

yake mdogo, huku dada yake mkubwa akitutengenezea wanasesere watambaa.

Wakati fulani ilitokea kwamba nilishuka hadi mtoni, ambapo wanawake wa eneo jirani walikwenda kuosha nguo zao kwa majivu, nami nikasimama pale nikitazama kwa mshangao moto uliowashwa ili maji yawe moto katika chombo kilichoinuliwa kwa mawe makubwa mawili.. Sikuwahi kumuona shangazi yangu akifanya shughuli hizi. Karibu hakuwahi kuosha au alikwenda mtoni wakati hakuna mtu huko ili asifichue nguo zake za mafuta na chafu sana.

Nyakati nyingine niliwaona wanawake waliotandaza kitani kilichofumwa nyumbani kwa mawe kwa siku mbili au tatu. Walilowesha na kuikausha chini ya juu kali hadi ikageuka kuwa nyeupe. Shangazi aliniita nyumbani kila mara lakini nilijifanya sikusikia. Wakati wa vita, binti-mkwe wake pia aliquwa amerudi kutoka Turin akiwa na msichana mdogo. Kwa heshima kwa Salvatore, mwanawe wa kambo, alitendewa kama malkia. Katika kipindi hicho walibaki kijijini na kwa hafla hiyo shangazi alitoa sabuni yenye harufu nzuri, taulo za kitani, kikausha sahani, kitambaa cha meza na leso ili kufanya hisia nzuri. Badala yake nilitendewa kama mtumishi, nilitumwa kufanya kazi na kuchota maji kwenye chemchemi, kwa sababu kutuma mgeni ilikuwa aibu.

Krismasi ilikuja na, kulingana na desturi ya kaskazini, asubuhi bibi arusi alipewa zawadi nzuri kutoka kwa Mtoto Yesu kwa binti yake: seti nzuri ya sufuria na sahani kwa doll. Nilifurahi kwa ajili yake, lakini wakati huo huo nilikuwa nikipandwa na hasira kwani mambo hayo hayajawahi kunipata. Nilikuwa nikizidi kudhoofika. Kulikuwa na zabibu lakini ole wa kuzila: ilibidi zishinikizwe kwa ajili ya divai. Unaweza kula tu iliyoibiwa kutoka kwa majirani. Hazelnuts zilikusanywa lakini ili kuziuza. Nilikula kwa siri kama

squirrels msituni. Wajomba zangu walinunua maziwa tu wakati wa Krismasi na Pasaka ili kutengeneza biskuti na mimi niliinyunyiza na kijiko cha chai huku ikichemka. Shangazi yangu mara chache sana aliniandalia mayai ya kukaanga. Mara nyingi nilitegemea kwamba angenikaanga: - Wacha tuiweke ili tukiwa na sehemu na uwekaji wa yai hupita (alikuwa kijana wa Messina ambaye alizunguka mashambani akikusanya mayai na kuyapitisha kama fresh) wanaweza kuziuza na kupata pesa -. Alikusanya mayai kwa muda wa miezi miwili kisha akayaauza.

Watu wa Messina ambao walinunua mayai labda walikuwa na kifaranga mikononi mwao. Tini zilipaswa kuchujwa, chache tu zingeweza kuliwa, nyingine ziliachwa zikauke kwenye juu ili ziuzwe au zihifadhiwe kwa majira ya baridi. Katika mwezi wa Oktoba, chestnuts nzuri zilifanywa jioni. Ikiwa kulikuwa na zilizobaki, mjomba wangu angeziacha kwenye meza kwenye chumba kidogo (sio kwenye sahani, lakini kwenye mkeka uliotiwa mafuta kutoka kwa taa) na asubuhi, wakati anaamka. nne kwenda kazini, alikuwa akiniamsha na kunipa chestnuts na kuniambia: "Una kifungua kinywa". Nilitii na kuzila kwa njaa, lakini zilionja kama mafuta na bila shaka ziliniumiza tumbo. Mjomba alijigamba: - Nampenda mpwa wangu, hata mimi huandaa chestnuts kwa ajili yake wakati bado ni usiku sana -. Kiukweli mjomba alikuwa na chuki machoni pake. Wakati mwingine yalikuwa ya manjano, nyekundu ya moto alipokasirika: ingawa yalikuwa madogo, macho hayo yalivamia uso wake. Walikuwa wadogo na wenye kina kama mashimo membamba huku chuki ikimwagika. Wakati huo huo, kuhara damu na minyoo ilishinda. Mara kwa mara shangazi alinipa kijiko cha mafuta. Hii inawaepusha minyoo, alinong'ona ili kujishawishi... kisha akaanza na "prichentu": - Mazzai un vermu gruossu quennu ia pagana, ùa u mazzu chi sugnu wote Wakristo. Au Jumatatu

unasaki, au Jumanne unasaki, au Jumatano unasaki, au Alhamisi unasaki, au kwenye Vinardì unasaki, au kwenye Sabutu unasaki, matteia du jurnu ya Pasaka u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Niliua mdudu mnene nilipokuwa mpagani na sasa ninamuua kama Mkristo. Siku ya Jumatatu Takatifu, Jumanne Takatifu, Jumatano Kuu, Alhamisi Kuu, Ijumaa Kuu, Jumamosi Kuu, asubuhi ya siku ya Pasaka. mdudu aliyepigwa na butwaa huanguka chini).

Sijui nilinusurika vipi.

Hapa tunafungua mabano.

Miaka mingi ilipita na nilikuwa na maumivu ya tumbo. Nilikwenda kufanya x-rays na mashine ya ukubwa wa chumba. Walinipa papa nyeupe ili kuona kama kulikuwa na vidonda. Kwa bahati mbaya, hakuna kitu kilichoweza kuonekana. Daktari wa radiolojia alisema ni ugonjwa wa gastritis na akanipa dawa za kutuliza maumivu. Nilifika mahali sikuweza kumwaga kijiko cha maji. Nilikuwa na umri wa miaka hamsini hivi. Paolo, rafiki ya Armando kutoka Piacenza, alipendekeza nipelekwe kwa mtaalamu. Pia alikuja kwa Dk Mazzeo. Chombo cha gastroscopy hakikuweza kuingia zaidi ya koo. "Sijui jinsi ya kumwokoa mwanamke huyu," daktari alisema, "pylorus imefungwa." Watu wote waliokuwa na gastroscopy waliondoka kwenye chumba kwa miguu yao wenyewe. Mimi kwenye machela na IV. Daktari aliniagiza tiba kali kwa miezi miwili. Niliporudi chombo bado hakikupita. Tiba nyingine yenyeye nguvu zaidi kwa miezi mitatu.

Miezi mitano baada ya ziara ya kwanza chombo kilianza kuvunja kupitia pylorus. "Muujiza!" Alisema Dk Mazzeo. Mara baada ya bomba kutolewa aliniuliza maswali mengi ili kuelewa ikiwa ni ya kuzaliwa au imesababishwa. Nilianza kulia: "Labda ni

mafuta ambayo Zizi alinipa kila mara kwa minyoo." Daktari aliweka mikono yake katika nywele zake: "Mafuta? Na bado uko hai! ". Kuendelea na matibabu, mara kwa mara nilirudia gastroscopy.

Shukrani kwa Daktari Mazzeo ambaye aliokoa maisha yangu, sasa miaka mingi baadaye ninaweza kufurahia chakula na dawa fulani tu ya kuzuia.

Mtu alipomwita kutoka kwenye balcony, shangazi yake alibakia kichwa chake kikzunguka. Kisha wakamshauri kuchukua glasi ndogo ya ferroquine kwenye tumbo tupu. Alimshawishi mumewe anunue na asubuhi akanipa glasi pia.

Zaidi ya hayo, ushirikina pia ultawala katika nyumba hiyo. Mjomba wake daima alikuwa na maumivu ya kichwa kutohana na divai aliyokunywa, lakini kulingana na yeye sababu ilikuwa jicho baya la mtu. Mke alilazimika kumfukuza: alichukua sahani na maji, akamwaga chumvi na tone la mafuta na akaanza na prichentu kwa maumivu ya kichwa: - Oglu biridittu, oglu santissimu, njoo kwenye nyumba hii na ufukuze hii. morocchiu, oglu biriditto, toka na kumfukuza mammucca huyu... (Mafuta yaliyobarikiwa, mafuta matakatifu sana, ingia katika nyumba hii na ufukuze jicho hili baya, mafuta yenye baraka, uwe na nguvu na kumfukuza shetani huyu...).

Mafuta haya ya mjanja yenye baraka yalipanuka, kulingana na imani yao, jicho baya. Muda mfupi baada ya hapo maji yalimwagika katika kona nne za chumba kile na kichwa chake kikazimwa.

Ili kuponya majeraha, cobwebs ziliunganishwa na mafuta, na kipande kidogo cha nyama kufanya mchuzi. Mchanganyiko huo wa kutisha ulikuwa, walisema, hauwezi kushindwa! Asubuhi walinipa glasi ya maji yenye magnesia. Baada ya muda,

nikitetemeka, ilibidi niende kwenye baridi ili kujikomboa. Nilipopata nafuu walinipeleka kwa mwanamke aliyefanya uchawi: alinipima kutoka kichwa hadi vidole kwa kamba na mikono yangu ya usawa na sawa. Ikiwa kipande kilikosekana kiliepusha kifo kwa mwaka huo.

Hata kama kwa njia yao wenyewe wajomba walikuwa na imani kwa Mungu, kwa Watakatifu, kwa Madonna. Kila mwaka mnamo Septemba 8 walitembea hadi Tindari, hadi patakatifu pa Madonna Mweusi karibu kilomita arobaini kutoka mji. Tayari tangu umri wa miaka mitano ilibidi nifanye toba hiyo.

Katika hafla ya kuhiji kwenye Patakatifu pa Tindari, siku moja kabla ya shangazi kufanya cappini (slippers) kutoka kwa matambara. Mjomba alienda kuwinda kwa wakati na kuleta nyumbani sungura mmoja au wawili wa mwitu ili kupika. Ili kufanya hisia nzuri, shangazi pia alitayarisha mbilingani zilizojaa. Alijitazama kwenye kioo na kusafisha uso wake kwa kitambaa. Wakati huo wimbo wa "Where is zazà, my beauty" ulikuwa unavuma na nikaingia kwenye mazoea ya kuuita "zizi".

Tuliondoka kuelekea Tindari majira ya saa kumi na moja jioni kufika alfajiri. Nikiwa nimechoka na nimechoka kwa sababu ya udhaifu wangu, niliuliza mara nyingi maji safi, lakini hawakuyanunua kutoka kwa vibanda kama watu wengine wote waliochoka: walipanga foleni kwenye chemchemi pekee iliyo karibu na kanisa ambalo maji ya moto yalitoka. haikusaidia kutuliza joto. Kulingana na mila, walinunua mbaazi, maharagwe mapana na maharagwe ya cannellini, kisha wakaenda kwenye misa, wakasali Madinuzza na walipokuwa wakitoka wakakutana na wanakijiji wenzao na jamaa zangu wa baba. Saa sita mchana tulikwenda kula chini ya mizeituni iliyotuzunguka. Ni aibu kwamba nilikuwa nimechoka sana, siku hiyo kwa kweli kulikuwa na chakula cha kupendeza kila wakati ili kufanya hisia nzuri mbele

ya marafiki. Chakula cha mchana kilijumuisha sungura wa mwituni aliyepikwa kwenye oveni, ambayo mjomba alienda kuwinda jioni kadhaa hapo awali, mbilingani zilizojaa na pilipili, zabibu na biskuti za kujitengenezea nyumbani. Kurudi nyumbani marafiki walichukua njia ya usafiri: gari au mikokoteni ya farasi. Nilitazama, tayari nimeshajiuzulu kurudi kwa miguu. Ikiwa tu kulikuwa na mjomba ningeweza kumudu kupanda farasi, vinginevyo ilikuwa chungu.

Sura ya tano - Bundi

Bado katika habari ya dini, kwa kuwa mjomba wangu alikuwa mshiriki wa undugu, walikuwa na daraka la kuungama na kuwasiliana Jumapili ya Palm katika kanisa la San Giorgio. Sherehe ilifanyika saa tano asubuhi, kasisi kwanza aliungama wanaume wote kwenye kanisa, kisha akaenda kuelekea kuungama kwa wanawake.

Ilipofika zamu ya shangazi yake, ambaye alikuwa amevaa shela kubwa nyeusi, alileta vazi karibu na wavu ili kujifunika iwezekanavyo: ilionekana kana kwamba alipaswa kuchukua pumzi ya chamomile. Alikiri na kisha: - Sasa ni zamu yako - aliniambia. Ingawa nilitaka kuungama katika mwaka huo, sikuweza. Shangazi alinikaripia: "Usimfanyie mzaha Bwana, mara moja kwa mwaka inatosha, vinginevyo hustahili kuchukua mwenyeji kwa sababu unaweza kutenda dhambi hata kwa macho yako."

Karibu saa tisa Misa Takatifu, ushirika na nyumbani moja kwa moja. Kama kawaida, kwa sababu zisizo na maana, mjomba wake alianza kuapa na alikuwa na kikohozi cha neva. Matukio yasiyoelezeka yalitokea: ikiwa siku hiyo kwa sababu fulani mtu alihitaji, hawakuweza kutema mate, vinginevyo wangemtupa Bwana kutoka kinywani mwao. Ikiwa kwa bahati mbaya ilitokea,

angechukua kifuniko cha jug, akatemea ndani yake na kunywa kioevu tena na maji na sukari. Wakati wa Juma Kuu, watu walikaa kijijini hata usiku ili kuhudhuria mahubiri ya jioni yaliyofanywa na mtawa. Siku ya Alhamisi colombe ilitayarishwa, unga wa biskuti katika maumbo mbalimbali na mayai ya kuchemsha-chemsha na maji na anella, kiungo chenye sumu. Siku ya Ijumaa kuu asubuhi ya mfungo tulitembelea makanisa yote yaliyopambwa na chipukizi za ngano, kisha tukameza majani matatu ya mjukuu (mimea ya dawa yenyé harufu kali) ambayo ilihakikisha ustawi kwa mwaka mzima.

Hukutakiwa kufanya kazi mchana kukwepa kumdhuru Yesu Aliyesulubiwa, ukishona sindano ingeuma, ukiona kuna hatari ya kuumiza mwili wako, na kadhalika. Kwa siku hiyo, chochote nilichofanya, hata sikupigwa, vinginevyo Yesu angelia. Saa kumi na moja Jumamosi kulikuwa na Misa ya Amani na Ufufuo. Watoto wote walileta njiwa ili kupokea baraka ya kuhani kisha kula. Sijaweza kamwe kuondoa kuridhika huko kwa sababu ilinibidi kuokoa njiwa wangu na mayai mawili kwa ajili ya safari ya shule iliyoandaliwa Jumanne baada ya Pasaka. Ilibidi nitoe yai kwa mwalimu. Siku ya Pasaka walininunulia kondoo mdogo aliyetengenezwa na pasta ya kifalme, ile ndogo zaidi ili nisitumie pesa nyingi sana. Mjomba huyo alikuwa bahili kiasi cha kung'arisha viatu vyake kwa masizi ya sufuria ambayo yalitengeneza moto. Ikiwa shangazi yangu alijua kwamba kazi imekamilika na waliilipa, alinishauri: "Muulize mjomba wako ikiwa alileta pesa."

Mimi na ye ye karibu ilibidi tumwabudu kama watumwa wawili wadogo hadi alipoguswa na kumpa maria kumi na tano kwangu. Sikuweza kutumia pesa zangu kwa sababu zilikusudiwa kwa hifadhi ya nguruwe. Wakati fulani nilimwambia shangazi yangu kwamba nilitaka kucheza bahati nasibu. Alikubali kwa sababu

alitarajia kushinda. Yangu yalikuwa ya uongo. Kiuhalisia pia nilijihisi kuharibika katika uvaaji ukilinganisha na wanafunzi wenzangu: walikuwa na sketi, lakini shangazi yangu hakuzipenda na nililazimika kuvalaa nguo kamili. Wote walivaa soksi za goti za pamba nyeupe, kahawia au bluu, ilibidi nifanye na soksi alizotengeneza rangi ya chungwa, rangi ambayo gharama yake ni ndogo kuliko nyingine. Nilivaa juu ya goti lililoungwa mkono na bendi ya elastic, lakini shida kubwa ilikuwa kwamba, bila mguu, walifika hadi kwenye kifundo cha mguu. Juu yake nilivaa jozi ya soksi fupi na cuffs. Tayari nilikuwa nimetengwa vya kutosha na pia ilibidi nijitokeze kwa mavazi yangu. Kwa lire tano nilikuwa nimepanga kununua soksi zenyе heshima zaidi ambazo ningezivaa asubuhi kabla ya kuingia darasani. Duka lilifungwa siku hiyo. Sikuweza kurudi na pesa nyumbani kwa sababu shangazi angeipata. Nilifikiria kuwaficha chini ya jiwe kando ya njia ya mule. Mvua ilinyesha usiku na, zikiwa zimetengenezwa kwa karatasi, zilisambaratika kabisa, kwani nilitambua asubuhi iliyofuata nilipoenda kuzichukua.

Siku kumi na tano zilipita na shangazi yangu akaniuliza ikiwa nimeshinda bahati nasibu. Hata wakati huo sikuwa mkweli na nikasema ndio. Pesa hizo hazikuwahi kufika. Siku ya Ijumaa Kuu, wakati wa maandamano kwa heshima ya Mama yetu wa huzuni, kukutana na mwalimu alimwomba maelezo. Nilikuwa nakufa kwa aibu. Kwa kawaida hakujua kila kitu, kwa hiyo nilipokea makofi mawili kutoka kwa shangazi yangu chini ya macho yake makali. Siku zote nilienda shule kwa hiari, lakini kwa matokeo duni. Hakuna aliyenielewa na kila mara nilipandishwa cheo kutokana na mapendekezo, kwa hivyo mama yangu alikuwa mtulivu kwamba walinfanya nisome kila mara. Nilikuwa sawa na paka tu, hadi siku moja mjomba mlevi alirudi kutoka mji na tripe na mnyama akachukua kipande kujilisha. Akachukua msuli

ulioachwa na askari, akamwua katika mashamba ya wazi. Ilikuwa ni tamaa kubwa kwangu.

Wakati wa kupura nafaka nilikwenda kuchuma punje za ngano na shayiri zilizobaki kwenye shamba la majirani, nikaziweka kwenye mfuko na kuzipeleka kwenye kinu cha Bibi Tindara kwenye mto. Kisha nikaupeleka unga huo kwa Novara kwa binamu ya mama yangu ambaye, akiwa mjane mwenye watoto wawili wadogo, alikwenda kukusanya kuni msituni asubuhi na kuwashaa oveni ili kuandaa mikate kwa wale waliomletea unga, akapata pesa na mkate kidogo kwa watoto.

Mnamo Septemba, tini zilipoiva, nilipanda mimea na kuchukua matunda ya kitamu, nikiwaweka kwenye vikapu vyia miwa vilivyowekwa na ndoano kutoka kwenye matawi. Tini zilikatwa na kuachwa zikauke kwenye jua kwenye dari. Baada ya siku chache wakawa kavu. Kupandwa katika vikapu vikubwa walikula wakati wa baridi. Katika nyakati hizo nzuri, Bibi Maria, jirani kutoka mashambani, alikuja kuandaa tini zilizokaushwa. Mara nyingi nilienda kumtembelea. Alikuwa mama wa watoto wengi. Mmoja wao, Carmelo, alikuwa na kifafa. Kila kukicha hakupatikana tena. Yule mama akiwa na wasiwasi alienda kumtafuta nikaongozana naye karibu kujiburudisha.

Nikiwa darasa la tano mwalimu alituomba tuwafahamishe wazazi wetu kuwa angetupeleka kwenye jumba la sinema kuona filamu ya "The Little Alpine". Wajomba: "Huendi kuona takataka hizo." Mpwa wa kuhani aliye kinyume alikuwa amesikia: "Unapaswa kumpeleka, sikumwona pia." Kisha walihamishwa na niliweza kwenda.

Kifurushi kilikuwa kimefika kutoka kwa mama na peremende. Nilikuwa nimeleta shulenii. Kilikuwa ni kipindi cha njaa na hata peremende zilikuwa chache. Dada ya mwalimu wangu alifundisha darasa la nne mimi nikiwa darasa la tano. Aliomba

peremende kwa msichana mdogo maskini kuliko mimi ambaye nilikuwa mgonjwa na nikamwachia zote.

Mnamo 1945, baba yangu alirudi Domodossola. Nilimwona tena mnamo Aprili 1946 na pamoja naye alikuwa mama yangu ambaye alikuwa anatarajia mtoto.

Nilikaa karibu siku kumi za furaha na wazazi wangu. Mara nyingi nilienda kuwatemebelea babu na wajomba, hivyo nilikula nilivyotaka na kunywa soda nyingi kutoka kwa bibi yangu ambaye aliwauza. Mwishowe, mama yangu alitaka kunipeleka kaskazini mwa Italia, lakini shangazi yangu, ambaye sikuzote alikuwa mwongo na mwenye ubinafsi, alimshawishi aniache. Nilikuwa darasa la tano, siku zote nikijitahidi kutokana na udhaifu wangu. Wakati wa siku za mitihani habari za kuzaliwa kwa mdogo wake zilifika. Nikiwa na furaha kabisa, lakini kwa huzuni wakati huo huo, nililia kwa furaha na uchungu. Labda kwa sababu hii mwalimu alinipandisha cheo ingawa sikuwa nimefungua mdomo wakati wa mitihani. Mwaka huo walianzisha sehemu ya shule ya upili katika kijiji hicho na karibu wanafunzi wenzangu wote walikuwa wamejitayarisha kwa mitihani ya kuingia humo. Kwangu hakukuwa na nafasi: wajomba zangu walikuwa na hakika kwamba ni bundi tu walihudhuria aina hiyo ya shule. Kwa kweli, mara tu walipomaliza shule ya upili ilibidi waende Messina kwa digrii zao za uzamili. Wazazi wangu ilibidi wafikirie kutuma pesa za vitabu, wasingeweza kufanya gharama yoyote. Niliendelea kulia kwa sababu nilitaka kuendelea na masomo. Kisha walinipa fursa ya kuijandikisha katika kozi ya kitaaluma ya miaka miwili, aina ya shule ya sekondari mbaya sana iliyochukua miaka miwili. Watu maskini zaidi walienda huko, kwa vyovyote vile nilikubali. Kutembea huku na huko, asubuhi na alasiri nilihudhuria kozi hiyo. Shule hiyo ilichanganyika: wanaume waliojazana zaidi waliinua mikono yao dhidi ya mkurugenzi ambaye alifundisha hisabati, pia

waliwashinda walimu wa Italia na Kifaransa. Kazi za nyumbani zilifundishwa kwa wasichana na maarifa ya kilimo kwa wanaume. Kwa kweli, hatukujifunza chochote. Faida yangu ilikuwa nzuri kuwa mwenye haya na nikiwa na kiu kubwa ya kujifunza.

Kabla ya mwisho wa mwaka wa shule walimu walikuwa wametutayarisha kwa ajili ya ukumbi wa maonyesho ya hisani. Ilinibidi nionekane nikiwa nimevaa kama sungura wa mitaani. Kulikuwa na kofia ya mjomba wake, kaptura hazikuwepo. Nilipomwambia shangazi yangu, alisema: "Wewe ni mpumbavu kuweka vifungo." Sikukata tamaa: nilienda kwa mke wa kinyozi Liezza kuomba kuazima suruali ya mwanae. Kwa hiyo jioni ya onyesho hilo nilivaa kama mbwembwe za mitaani, huku kukiwa na makofi mengi na hali ya kukata tamaa ya wajomba zangu waliohudhuria hafla hiyo.

Kwa bahati mbaya, hata miaka hiyo miwili ilipita na nilimaliza shule milele nikifikiria kwamba nilikuwa nimebaki mjinga kama na zaidi ya hapo awali.

Sura ya sita - Tafadhalini nisamehe (Nuru ya nyota)

Nilikuwa na umri wa miaka kumi na miwili wakati mama yangu alipokuja kunitembelea mwezi wa Agosti pamoja na baba yangu na kaka yangu mdogo ambao nilimwona kwa mara ya kwanza. Kuona uso wake mdogo kulinifurahisha na ninakumbuka siku hiyo kuwa moja ya bora zaidi maishani mwangu. Wazazi wangu walikuwa wameazimia kunichukua ili nirudi shulenii, lakini shangazi yangu aliwakataza kutoka kwa wazo hilo kwa mara ya kumi na moja: angenituma niwe fundi wa kushona nguo kwa matarajio ya kujifunza ufundi vizuri. Na hivyo ikawa, kinyume na mapenzi yangu. Wazazi wangu waliondoka na mimi nikabaki Sicily kama mjinga. Kuanzia hapo sikuwa na amani na siku zote nililia kwa siri. Wajomba zangu walisema kwamba wazazi wangu hakika hawangenipenda kama wao, kwamba wamenilea kama binti (Binti bila shaka angepitia uchungu sawa na mimi). Siku moja shangazi yangu alienda kwa fundi cherehani bora zaidi mjini, ambako mama yangu pia aliquwa amejifunza ufundi huo, ili kumwomba kama angeniajiri. Mtengeneza mavazi alijibu kuwa tayari ana wasichana wanane na hangeweza kuongeza idadi. Siku iliyofuata shangazi yake alimletea mayai ili kumshawishi na

akasema: - Rudi baada ya mwezi, labda mmoja wa wanafunzi anaondoka kwenda Turin na mahali pamebaki bure kwa mpwa wako -. Kwa wakati, baada ya mwezi mmoja shangazi yangu alinipeleka kwenye maabara. Binti huyo, ambaye urefu wake hauzidi mita moja na nusu, alinikaribisha: "Sawa, nitakupeleka kwa sababu nakuonea huruma, nadhani ungependelea kuja kwangu kuliko kukaa mashambani. na shangazi yako." Hakuwa na makosa kabisa kufikiria hivyo. Siku iliyofuata saa nane nilijitokeza. "Anza kufagia maabara," aliniambia, "kisha utaosha sakafu." Hadithi ilianza kuninukia. Nilianza kusafisha kadri niwezavyo. Nilikuwa mdogo kwa kimo, nilikuwa na umri wa miaka kumi na miwili, lakini nilionekana nane.

Sikujua jinsi ya kuosha sakafu: mashambani ilifanywa kwa mawe na katika kijiji, ambako kulikuwa na tiles, shangazi yangu hakuwahi kuosha ili asiifanye. Nilijaribu kufanya kila niwezalo, lakini mshonaji aliniita punda kwa sababu nilikuwa sijaoga vizuri. Saa tisa wafanyakazi walifika na kuanza kupendezwa na sababu mpya (msichana mdogo). Wote walinitazama kwa hewa ya huruma. Nilisikia hotuba zao na nikapigwa na butwaa bila kujua mambo muhimu ya maisha. Kila kukicha walinipa kazi za ushonaji, mambo ambayo sikuwa napenda kuyafanya, siku zote yalikuwa na uchungu kwa kutoweza kusoma. Kulikuwa na upande mzuri hadi siku hiyo: mchana, bila kurudi mashambani, nilikula kwa utulivu nyumbani, nikaeneza kitambaa kwenye meza, nikapanga glasi, chupa ya maji na sahani. Kwa kifupi, kula kipande cha mkate mgumu na jibini nilifurahia kuweka meza kama watu wote wa kawaida. Baada ya chakula cha mchana nilienda kwa jirani ambaye alikuwa na umri wa miaka tisa kuliko mimi na alikuwa mshonaji. Alinisaidia kufungua macho yangu kwa ujinga wangu. Mama yake, dada mwenye miguu ya tembo na batili mwingine aliishi naye.

Nyakati fulani walinalika ninywe bakuli la supu. Mshonaji aliniomba nimsaidie kufanya taraza za mishororo kwenye nguo za watoto. Mara moja nilikuwa na shida ya huzuni na nikaacha kazi ikiwa imekamilika. Wakati mwingine, bila kujali, nilichukua majivu kutoka kwa brazier na kuipanda kando ya ngazi. Wakasema: "Ni nani hapo? Nitapata ugonjwa?". Mwisho walinielewa na kunisamehe.

Nyakati nyingine nilienda kwa watawa wa kituo cha watoto yatima cha Antoniano kucheza na yatima. Niliwaonea vivu kidogo kwa sababu waliishi siku zao kwa mpangilio. Walikula pamoja na meza iliyopangwa vizuri kila wakati, kisha walicheza na hatimaye kwa nyakati zilizopangwa walijitolea kwa ibada ya Mungu kwa kusali. Niliwaza: - Kwa bahati nzuri, hawana tena wazazi wao na bado wanaishi vizuri na watawa, wakati nina wazazi lakini ninalazimishwa kuishi na dubu hawa wa wajomba -. Bila wao kujua, ili kuepusha kuhojiwa kwa kuchosha baadae, mara kwa mara nilienda kumtembelea shangazi wa baba ambaye alikuwa akiishi kijijini. Nilimwomba pesa ili niwatumiie barua wazazi wangu kuwaomba wanipeleke.

Mnamo Novemba wa kila mwaka walinipeleka kwenye maonyesho ya Sant'Ugo ambayo yalifanyika Piano Vigna. Katika eneo hili babu na babu waliweka banda ambapo walitayarisha nyama choma na soseji ambazo waliuza pamoja na glasi nzuri ya mvinyo. Kwangu ilikuwa ni fursa ya kuwa pamoja na jamaa zangu wa baba, kuonja nyama nzuri na kunywa soda ya rangi, kuangalia maduka ya kuuza brazier, taa, sufuria za udongo, quarts na bumbaelli.

Kesho yake tulikwenda tena kwa Badia Vecchia kwa sikukuu ya Sant'Ugo, misa, maandamano madogo na kisha tena kwenye duka la babu na babu ambao walinipa soseji, mkate na soda, hii iliyomwagika kutoka kwenye chupa ndogo iliyofungwa na mpira.

kwa ndani.

Mara moja kabla ya Krismasi tulikwenda Messina kwa siku 3. Tulilala na jamaa. Sikumpenda hata kidogo: aliwaambia wajomba zake kwamba aliiba mayai kutoka kwa mkulima sokoni, na kumsumbuwa. Nilikuwa nimejifunza katika katekisimu kwamba hupaswi kuiba. Jioni tulienda na binti yangu kwa bwana mmoja aliyetengeneza sanamu. Ili kuwa mkarimu, wajomba zangu walinipa pesa za kuwanunua. Juu ya meza iliyotiwa mafuta ya Castrangia niliweza kujenga eneo la kuzaliwa. Kwa matawi ya avokado na flakes za pamba nilitengeneza kibanda. Jioni nilifurahia mazingira ya mishumaa miwili iliyotengenezwa kwa maganda ya walnut yaliyolowa kwenye mafuta na kipande cha kamba karibu na Mtoto Yesu. Mjomba Michele pia alithamini wazo hilo na alitaka kunizawadia: "Ntoia, menya pears mbili za prickly", na shangazi yangu akaenda kuzichukua chini ya kitanda chao ambapo zilihifadhiwa.

Niliposimama kulala Novara peke yangu, wakati wa novena ya Krismasi nilienda na jirani yangu Antonietta kwenye ibada iliyofanyika saa 5 asubuhi katika kanisa la Annunziata. Nyuma ya kanisa dhabihu alitoa viti kwa malipo. Tuliwaleta kutoka nyumbani. Tulipokuwa tunarudi tulimtembelea Carolina, mwoshaji wa injinia, ambaye tayari aliquwa akifanya kazi asubuhi na mapema chini ya ngazi. Wakati huo tayari aliquwa ameenda kuteka maji kutoka kwenye chemchemi ya San Francesco na lita kubwa, ili kujaza beseni la mbao. Alisema: "Caùsi, ngoja hapa, nitaenda kuona kama mabwana walikuwa na biskuti yoyote iliyobaki jana usiku, ili mpate kifungua kinywa". Karibu hakurudi mikono mitupu. Nilimkaribisha Antonietta aje na tukawasha kizimba. Wakati Carolina hakuweza kupata chakula kingine chochote nilienda jikoni kuchukua kipande cha mkate mgumu na glasi ya maji ya "bumbaello". Tulisimama hadi saa 8 kutengeneza

doilies, kisha tukaagana: Nilienda semina, Antonietta akaenda nyumbani kwake kumsaidia mama yake kwani alikuwa binti pekee mwenye kaka 8.

Katika Novara pekee nilihisi kama raia. Nilipoenda kumtembelea babu Turi nilisafisha madirisha yake na akanipa "srea" (kidokezo). Nilikwenda kununua rangi ya kucha. Pia nilinunua kutengenezea ili kukiondoa nilipohisi kwamba nitakutana na wajomba zangu. Nilitumia poda ya talcum kama poda. Ole: siku moja niliacha usoni na kupitia shida zangu, makofi na matusi. "Umepata wapi pesa za takataka hizo?". Na nikasema: "Je, huoni ni unga?". Wakati huohuo, majirani walikuwa wamehamia ujirani mwingine. Siku moja walinalika kwenda kwenye sarakasi. "Sina pesa..." nikasema. Waliniazima. Wakati wa mchana mabaharia kwenda kwenye maabara kufurahiya onyesho: nyani kwenye trapeze, watoto kwenye farasi, tembo, clowns, vitu ambavyo havijawahi kuona hapo awali. Kwa bahati mbaya ilibidi nipate lire 8.

Siku chache baadaye, nilipokuwa nikienda Castrangia, huko San Salvatore nilikutana na mama ya mwanafunzi mwenzangu akiwa na mfuko uliojaa mboga zilizonunuliwa kutoka kwa wakulima. Aliniuliza kama ningeweza kurudi mjini (kutokana na mawazo ya wakati huo alikuwa na aibu kwenda uwanjani na begi lake!). Nilikubali, nikifikiria kupata pesa kwa bakshishi. Kwa bahati mbaya, baada ya kufika nyumbani kwake kwa shida, alinizawadia karanga nne. Sikukata tamaa. Nilipata lira kwa kuuza doily kwa mwanamke kutoka Fantina. Nilijenga Pinocchios ya kadibodi na miguu na mikono iliyohamishwa na kamba. Watoto wengine walinunua kwa senti chache. Wazo lingine: miwani ya juu kwa watoto masikini. Nilikuwa nikitafuta vifungashio vyatanga ya uwazi vyatanga ya pipi mbele ya baa. Kwa karatasi ya sukari nilikata sura na niliweza kurejesha senti

nyingine. Baada ya miezi miwili nilifanikiwa kurudisha lire 8.

Babu, licha ya umri wake mkubwa, pumu na ngiri aliyokuwa nayo tangu umri wa miaka mitano, alijaribu kujisumbua kijijini, kwani binti yake karibu hajawahi kwenda kumtembelea. Alikuwa sawa wakati wa miezi miwili ya kiangazi wakati binti-mkwe wake alifika kutoka Messina: alifua nguo zake na kugeuza nyumba juu chini ili kusafisha kila kitu kilichokusanya wakati wa mwaka.

Tulipokutana alikuwa ananiambia: "Shangazi yako ni fedheha, huwezi kumfanya mzee masikini ateseke hivyo kwa uchafu." Jioni nilikwenda kuripoti, lakini shangazi alimkosoa dada-mkwe wake: - Yeye ni raia, anaweza kufikiria mwenyewe kile anachotaka -. Nami nikamjibu: "Uko sawa, nimeona usafishaji unaofanya: hata ukanaawa mkojo na asidi na ikawa inang'aa tena." Wakati huu alinipiga kofi maana haya mambo hayapaswi kuongelewa na nilikuwa nachukia.

Siku moja babu alinipa pesa na nikanunua kitabu cha nyimbo ambacho wasichana wa semina walikuwa wakizungumza. Kwa muda fulani niliweza kuificha, lakini jioni moja sikuwa na muda na mjomba, baada ya kuona, alianza kuapa: - Hata takataka hii mbaya, sasa unakuwa mnyanyasaji -. Kwa maneno hayo nilimtupia usoni kabla hajafanya hivyo. Alipoteza kuona uasi wangu, akashusha mkanda wa suruali yangu na kuanza kunipiga kwa nguvu. Nilikuwa na umri wa miaka kumi na tatu na ilikuwa ni wakati pekee alipomwambia mke wake: - Nilisikia kwamba mwanamke anaondoka kaskazini mwa Italia, ongozana na mpwa wako kijijini na umpeleke pamoja naye kwa wazazi wake -. Wakati huo nilijisikia furaha, nilisahau hata maumivu ya vipigo nilivyopigwa, kisha nikaenda na kukaa kwenye nyasi nikiwaza. Giza lilikuwa limeanza kuingia, niliwaza, wakati vivuli vyatya usiku vikiingia kwenye matawi ya miti na upemo mdogo wa baridi ukatoka mtoni.

Niliegemea mti wa walnut na kulala nikitazama mawingu. Niliota sana, ndoto nyingi za kupendeza. Upepo mdogo ulinipapasa usoni. Nilifumbua macho na cha ajabu niliipenda ile sehemu ambayo nilikuwa naichukia siku zote na nilitambua kwa mara ya kwanza kwa mshangao kuwa ilikuwa inamulikwa na mwanga wa nyota tu. Nilijiachia katika hali hii ya kuachwa, niliota tena. Furaha kama giligili isiyoeleweka iliingia mwili wangu mdogo kushuka kwa tone. Sikuwa mtoto mtamu. Miguu yangu ilikuwa imekunjamana, kwa sababu ilikuwa imetembea kwenye kokoto kali za kijito, lakini mwili wangu wote, na hata roho yangu, sasa ilikuwa imezoea kuchukia kila kitu ambacho kinaweza kuonekana kuwa kitamu na laini. Lakini ninakiri kwamba usingizi huo mfupi jioni hiyo ulikuwa mzuri na sikuupata tena. Labda ndio maana bado nakumbuka. Ghafla mkono ultiua begani mwangu, shangazi Antonia alifika na kwa njia yake mwenyewe, ghafla akaniamsha: "Twende nyumbani. Tukifika, utabusu mkono wa mjomba wako na kumwambia - Tafadhali nisamehe -". Na ndivyo ilivyokuwa.

Jioni ya siku hiyo nililala huku nikitetemeka, sikuweza kulala usiku ule na nilitumia masaa mengi nikiisubiri siku hiyo kwa kishindo. Nikipitiwa na usingizi bila kujitambua, ghafla ningeshuka kana kwamba kwa sauti ya simu au fahamu zilizonitaka niwe macho na kuumia bila kunipa raha. Nilitumia muda uliobaki nikiwa na macho wazi, nikiwachunguza wanyama wakubwa ambao giza la usiku lilichota kwenye kuta na, bila kuwa na nguvu ya kufanya chochote, nililia na kulia. Lakini haikuwa kilio cha kusikitisha, ni kitu kingine ambacho sikuweza kutambua. Siku iliyofuata sikuenda maabara kwa sababu mwili wangu ulionekana kama ramani, ulikuwa umechubuka sana. Nilirudi tu baada ya wiki wakati ishara zilianza kufifia.

Sura ya saba - Emilia

Siku ya Jumapili alasiri nilienda kwenye kituo cha watoto yatima na marafiki wengine: mtawa mmoja alitufafanulia Injili kwa njia nzuri na vicheshi muhimu. Ni furaha iliyoje kutumia saa hiyo kwa furaha. Siku moja alituambia kwamba askofu wa Messina angewasili Oktoba kwa ajili ya Kipaimara.

- Inua mkono wako kama unataka Sakramenti hii ili niweze kuiwasilisha kwa kuhani mkuu Monsinyori Salvatore Abbadessa - Bila kujua la kufanya, niliinua mkono wangu kwa woga. Siku chache baadaye nilimwambia zizi. Alikuwa na aibu: tulilazimika kutafuta godmother. Nilimpendekeza binti wa tarishi, Bibi Rina, mwalimu mchanga. Tunawezaje kumuuliza? Siku iliyofuata tulienda nyumbani kwake na akakubali. Tarehe 9 Oktoba 1948 mchana nilienda na marafiki zangu kwa Mama Kanisa kuungama. Siku iliyofuata nilikwenda asubuhi kwa nyumba ya mama yangu wa kike, ambaye alinipa bangili ya filigree iliyofumwa kwa mioyo midogo. Nilianza kufurahi. Saa 11 tulienda kanisani. Askofu alifika na kuanza kuadhimisha Misa Takatifu. Wakati wa muda tulijipanga kwenye kitovu cha kati na mmoja baada ya mwingine alituthibitisha. Mara tu Misa ilipokwisha, wajomba hawakumpa hata kahawa. Walimsalimia tu kwa kumwita "commare".

Nakumbuka kwamba hata kama mtoto, tuliporudi kutoka Castrangia, kabla ya kufika kijiji kulikuwa na kanisa lililowekwa wakfu kwa Mwokozi. Zizi alisimama kwa muda na kusema kwa sauti kubwa "o mama, ee mama...". Nilidhani ni maombi. Nilipozeeka nilielewa kuwa badala yake alikuwa akimpigia simu mama yake marehemu, kwani makaburi yalikuwa juu kidogo ya kanisa. Sikuwahi kutembelea makaburi kwa sababu zizi hakwenda hata kwa karamu ya Watakatifu. Nilijua kwamba katika tukio hilo watu walinunua maua kutoka kwa Miss Signorino katika sehemu inayoitwa "Fussadello" na wakaenda karibu katika maandamano ili kupamba kaburi la wapendwa wao. Wakati fulani nilipendekeza zizi: "Kwa nini tusiende kuzuru kaburi la mama yako pia?".

Alijibu kuwa atasikitika. - Haina maana kuomba "mama - mama" ikiwa hutaki kumletea hata maua. - Kwa maneno haya karibu alihamia. Tulikwenda Fussadello kununua chrysanthemums. Siku ya Watakatifu Wote nilikwenda kumwita babu Turi ili atupeleke kwenye kaburi la "mama", kwa ajili yangu nyanya Rosa. Babu yangu alikuwa amejenga upya kaburi hilo hivi majuzi kwa sababu wakati wa vita bomu pekee lililoanguka katika makaburi hayo lilikuwa limeharibu.

Ingawa nilijivunia kushinda vita vingine, mawazo yangu yalikuwa kwa wazazi wangu mchana na usiku. Nilijaribu kujisumbua nilipokuwa maabara. Nilianza kufurahia kushona: Nilitayarisha wadding kwa usafi wa bega, nilipumua kwenye chuma cha mkaa. Wakati pasi ilipokuwa moto wasichana wakubwa walipiga pasi vipande ili kutengeneza nguo. Ili kuifanya iwe laini, vizito vilivyoshonwa kati ya riboni mbili viliwekwa kwenye pindo. Nilikwenda kununua kutoka kwa godfather wangu ambaye aliiza nyenzo za bunduki. Zilikuwa pellets ambazo nililazimika kuzibandika kwa nyundo. Wakati mwingine hata

niliweka vidole vyangu ... Wakati huo huo, Bibi Orlando alifanya kozi za kukata za kulipwa kwa wasichana wakubwa. Nilikuwa nimekaa mbali lakini nilikuwa nikisikiliza ili kuelewa kitu kutoka kwenye masomo. Mara wajomba walisema kwamba tutaenda kwa Fantina kutembelea "commare" na "compare", wale ambao walilala na sisi walipokuja Novara kwa shughuli muhimu. Mara mama mungu akamuuliza zizi "Una miaka mingapi?" Na zizi: - Macho yangu yametiwa giza, sikumbuki - (ikiwa sikuwa na kuona, sikumbuki).

Kwa ncha ya babu Turi nilienda kununua kipande cha kitambaa cha kijani, ili kupima uwezo wangu nilitengeneza sketi. Siku ya kuondoka kwa Fantina ilifika (saa mbili kwa miguu). Tuliamka saa 4. Nilitaka kumshangaza Zizi kwa kuva sketi yangu. Ilikuwa nyembamba sana hivi kwamba sikuweza kutembea. Walipoona uumbaji wangu walianza kusema: - Tuliikuza na sasa inapoanza kukua hufanya kama bundi. Inatutia aibu. Na nikasema: "Siondoi hii, ikiwa unataka ni kama hii, vinginevyo, nenda!" Lakini moyoni niliwaza "nitawezaje kutembea katika sketi inayonibana ...". Tulifika tulikoenda hata hivyo. Commare akauliza nimetengenezewa wapi sketi nzuri kama hii. - Sa figi illa - (alijitengeneza mwenyewe) alijibu zizi. - Kwa hivyo tunapolazimika kushona kitu tunakuja kwake -. Fahari ya bundi...

Wakati fulani mjini niliona mambo ambayo yalinihuzunisha. Emilia alikuwa bubu kiziwi, labda bila makao. Karibu kila siku alipita kando ya barabara niliyokuwa nikiishi. Akikutana na mtu aliweka mkono mdomoni. Wakati mwengine watu walimpa kipande cha mkate, lakini kulikuwa na wale ambao walimpa cheese crusts bila kujali na kisha wakajificha ili kuona majibu: msichana maskini aliketi kwenye hatua ya mlango na kugonga kichwa chake ukutani. Siku moja nikiwa naenda dukani kuchukua uzi nilisikia sauti kubwa ya Antonio, yule kipofu. Kutoka kwa

abbey, iliyoko juu ya mji, alitangaza kwamba sardini walikuwa wamefika. Nikiwa na lira chache kutoka kwa kidokezo cha babu yangu nilichokuwa nimebakiza, nilienda kwenye soko la samaki kununua wanzi kadhaa. Wakati wa mchana niliwasha jiko na mkaa, nikapika dagaa na kuziweka kwenye kipande cha karatasi ya sukari. Nilipomuona Emilia akipita nilimpa. Aliwatazama kwa mshangao na akatabasamu kidogo kunishukuru. Nilimwona akiwa amekaa kwenye mlango wa kawaida, bila kugonga kichwa chake ukutani, lakini akiweka vidole vyake vya ngozi mdomoni. Siku hiyo sikula: ilinibidi nisafishe jiko kutoka kwa makaa yaliyosalia ili nisiwaruhusu wajomba zangu kuelewa mipango yangu.

Angela alipita kwenye barabara hiyo karibu saa sita mchana akiwa na mwanawe Nino, mwanamume mlemavu ambaye alitembea lakini alizungumza kwa ishara. Walikwenda na ndoo ili kupata supu kutoka kwenye kituo cha watoto yatima. Siku moja Nino alikuwa peke yake na ndoo yake, karibu na nyumba yangu wavulana wawili walimvua nguo na kukimbia. Hakuweza kuvuta suruali yake. Alikuwa hana chupi. Nilishuka ili kumvalisha kwa woga. Ilikuwa ni mara yangu ya kwanza kuona mtu akiwa uchi. Ole wao wajomba wangejua, ingekuwa kashfa.

Katika mojawapo ya barua nyingi zilizotumwa kwa wazazi wangu nilikuwa nimeeleza tamaa ya saa ya mkononi. Baada ya kujua kwamba Bi Agostina alikuwa ametoka Domodossola, nilienda kumwona. Aliponiona tu alinikumbatia na kunipa kifurushi nilichotumwa na wazazi wangu. Niliifungua na kwa mshangao nikakuta kanzu ya manyoya ya kondoo ya kahawia yenye mikunjo mikubwa kama ya kidole, kofia ya kuhisi na sanduku lenye saa. Nilikuwa nikitetemeka kwa furaha huku yule bibi akiiweka kwenye mkono wangu. Alinipa glasi ya maji ili nipate nafuu nikakimbia nyumbani. Siku iliyofuata wajomba

zangu walipokuja Novara walisema kwamba nikivaa manyoya hayo wangefikiri nilikuwa na kichaa: hakuna mtu mjini aliyemiliki kitu kama hicho. Nilivaa kwa kiburi hata hivyo. Ningerudisha mkono wangu nyuma ili kuruhusu kila mtu atambue saa hiyo ndogo. Mara nyingi nilitoa kamba, hivyo kwa muda mfupi ilivunjika. Kwenda Castrangia nilikutana na wazee fulani ambao waliniuliza saa. Ili kuepuka kutoa maoni mabaya, nilitazama saa ambayo sasa ilikuwa imevunjika na kusema kwamba nilikuwa nimesahau kuikunja. - Asante sana -. Walinisalimia na kuendelea na safari yao.

Ikilinganishwa na marafiki zangu nilikuwa mdogo na mwembamba, wote walikuwa "wameendelezwa". Katika barua mama yangu aliuliza zizi kama "nimeendelezwa" kama dada yangu Rosa. Lakini kwa Zizi kuzungumzia mambo haya ilikuwa ni mwiko. Hakuja kuwa nilijua kila kitu kuhusu maisha. Mwasi kama kawaida, nilimwambia "siko 'miss' kwa sababu nina utapiamlo". Na yeye: - Unasema nini? Tumekuunga mkono kila wakati. Jioni moja nilikuwa nimelala Castrangia na nilihisi mgonjwa. Nilikuwa na jasho baridi. Nikifikiri ulikuwa mwisho, niliomba, nikalia na kwenda nje gizani kukojoa matone machache. Na wakasema: "Ikiwa utainuka mara moja zaidi, nitakupiga!". Labda Madonna wa Tindari alinilinda. Nilirudi kwenye godoro la majani na kulala. Siku iliyofuata kwenye maabara huko Novara Bi Assunta aliniona nikiwa mweupe kuliko kawaida. Mhudumu alipompletea kahawa na maziwa na vipande vilivyokaushwa kama kila asubuhi, alinipa pia.

Sura ya nane - Kukimbia kwa mbayuwanyu

Kwa kutumia muda mwangi huko Novara, maisha yalionekana kuwa yamebadilika: labda kwa sababu nilienda kumtembelea babu Turi na kuzungumza naye kwa furaha bila kukatizwa kwa alasiri nzima. Aliniambia hadithi nyingi kuhusu maisha yake na jinsi maisha yake yalivyokuwa magumu. Zaidi ya hayo, nikiishi Novara nilipata fursa ya kushuhudia matukio muhimu yaliyotokea katika mji huo. Zaidi ya yote, sherehe kubwa za kidini, maandamano, ubatizo, uthibitisho, lakini zaidi ya chochote sherehe za arusi, zilinichochea. Wakati huo harusi ziliadhimishwa jioni, karibu kila mara nilienda kutazama pande zote na marafiki zangu katika kanisa la San Nicola.

Jioni moja nilimwona bibi harusi aliyevalia mavazi meupe akitoka nje akiwa ameongozana na baba yake. Mweupe kama theluji, alionekana kama mwanasesere, alikuwa mrembo sana! Ilikuwa Carmelina aliyeolewa na Filippo. Nilihurumia kabisa na kuota ndoto za mchana: "nani anajua, siku moja inaweza kuwa

mimi pia ...".

Katika siku hizo nilikuwa na hisia za ajabu, kulikuwa na kitu kipyä na cha ajabu katika hewa, nilikuwa na maonyesho. Sikutulia na nikingojea tukio lisilo la kawaida litokee. Na kwa kweli tukio hilo halikuchukua muda mrefu kuja. Karibu adhuhuri tarishi kwa kawaida alikuja. Siku moja mnamo Juni nasikia sauti yake ikisema: "Campo, kuna barua". Nilichukua barua, ilitoka ... Domodossola! Mama alimwandikia dada yake.

Niliifungua kwa ghafla hadi nilipokaribia kuipasua na kuisoma, kulikuwa na habari niliyokuwa nikingojea maisha yangu yote: karibu Septemba 12 mama yangu angekuja Sicily kunichukua na kunipeleka kaskazini! Kufikia sasa nilikuwa mwanadada, siku zijazo ziliningoja na nililazimika kutafuta kazi. Nikijua itikio la shangazi yangu, kwa busara niliificha barua hiyo chini ya mtungi uliokuwa na bahari ya takataka: kama zizi angeisoma, masikini mimi ... Wakati mwingine mjomba Michelillo, wakati hakuwa akifanya kazi katika vitongoji, alifika kwenye duka huko Novara. Wakati mwingine alikuja na zizi na, akishtuka, alisema: "Mama yako hajaandika kwa muda, lazima kitu kimetokea kwake ...". Mimi, kwa upande mwingine, niliogopa kwamba barua nyingine ingefika na kidokezo fulani. Siku moja, kwa kweli, mmoja alifika, lakini kwa bahati nzuri bila dokezo lolote la safari ya Sicily. Majira ya joto yalinitoka polepole, sikuweza kungoja kusubiri kwa hasira kuisha. Kazi ilinisaidia nisifikirie na kupitisha muda hadi mama aje. Kwa sikukuu ya Kupalizwa mnamo Agosti 15 watu wote walitaka kuonyesha uzuri wao na katika maabara kulikuwa na mengi ya kufanya, zaidi ya kawaida: wanawake wengi walitaka kuonyesha mavazi yao mapya. Tarehe 13 Agosti iliwekwa wakfu kwa wafanyakazi ambao wangeweza kushona nguo zao wenyewe.

Nilikuwa nimemwomba zizi kununua kitambaa ili kiwe sawa na

marafiki zangu. Alikubali na nikachagua kitambaa cha beige cha beige na miundo ya fundo la bluu. Bibi mdogo katika semina hiyo alinikatia na kumwomba mfanyakazi mzee anisaidie kushona. Siku ya sherehe nilikuwa na vazi jipya kama kila mtu mwingine.

Pia kulikuwa na marafiki ambao walitoka kwa Fantina. Mmoja wao alikuwa ameona sketi yangu maarufu ya kubana. Alileta kipande cha kitambaa na kumuuliza zizi: "Mpwa wako hana budi kunitengenezea mavazi, anaijua vizuri sana!". Nilichukua vipimo vyake. Nilikuwa nikifikiria mfano ambao Miss Assunta alikuwa amemtengenezea mteja. Niliomba muda wa kuikata na kujaribu. "Ni sawa, kitambaa ni kizito kidogo, kinafaa kwa vuli. Nitakuja karibu na Septemba 20."

Wakati huohuo Carmelina, msichana kutoka maabara, aliwaalika marafiki zake wote kwenye harusi yake, iliyoadhimishwa jioni moja ya Septemba katika kanisa la Matrix. Kwa ruhusa ya Zizi nilienda kwenye sherehe. Mionganini mwa wageni pia kulikuwa na mwanamke kutoka Domodossola ambaye alitangaza kuondoka kwake karibu: "Concettina, siku zako zimehesabiwa huko Novara. Mama yako atakuja kukuchukua hivi karibuni."

Baada ya viburudisho tele nilirudi nyumbani nikiwa na furaha. Siku zilipita na tamasha la Tindari lilifika Septemba 8, mwaka huo njia ndefu sana iliyopita kwenye mto haikuonekana kuwa ngumu na isiyo na mwisho kama mara ya kwanza, ilionekana kama nilikuwa nikiruka. Tuliporudi Castrangia nilijulisha zizi kwamba ningekaa kwa siku chache kwa kisingizio kilichobuniwa kwamba maabara ingebaki imefungwa hadi tarehe 12. Asubuhi hiyo moyo wangu ulikuwa unadunda. Tulichukua tini ili kupeleka kwa jirani na tukaelekea Novara. Nikiwa katikati ya hapo nilimuona mama kwa mbali akishuka njiani mule. Nilimkimbilia na kumkumbatia kwa nguvu zote nilizokuwa nazo kwenye mikono yangu midogo.

Zizi alianza kupiga kelele "Mbona umekuja ghafla? Unafikiri unaweza kumchukua Concettina?". "Ndiyo - alijibu mama - tunaondoka baada ya siku tatu". "Huwezi, lazima uandae mavazi ya mwanamke kutoka Fantina". Ilikuwa kisingizio kingine cha kunizuia. Alipiga kelele mfululizo. Nilikuwa nikigusa anga bila huruma kwa kidole. Majuto yangu pekee yangekuwa kutoweza tena kumtembelea babu Turi.

Jioni ya tarehe 14 tulipata chakula cha jioni. Zizi alifungua mdomo tu kumtukana mama yangu: "Unathubutuje kuniondoa, huna moyo, unanitesa kupita kiasi, sikuoni tena dada." Nilimwona Michelillo akitokwa na machozi kwa mara ya kwanza. Chini ya ganda lake gumu na gumu kama mbao, ni dhahiri baadhi ya matone ya ubinadamu yalibaki gerezani. Mimi, kwa upande mwingine, nilikuwa nimepoa kama marumaru na sikusogezwa hata kidogo.

Sikulala macho usiku, maelfu ya mawazo yaliniandama kwa fujo kichwani na sikuweza kusubiri asubuhi ifike ili niondoke. Mama huyo alikuwa ameagiza teksi kutoka kwa bwana mmoja aliyeitwa "cauzi i lupi" (suruali ya mbwa mwitu). Kulipopambazuka tuliamka, tukashikamana na sanduku la kadibodi na kuwaaga wajomba zetu. Baada ya kuondoka, shangazi yangu alitoka chumbani kwake huku akitokwa na machozi, nywele zake zikiwa chini, na kujitupa miguuni mwa mama yangu, akiomba: "Sasa nitajiua na utakuwa na kifo kwenye dhamiri yako kwa muda wote wa maisha yako. maisha!Tafadhali, wewe nauliza kwa magoti yangu - akasema - mimi ni mwanamke masikini, peke yangu na kutendewa kama mnyama na mume wa uongo, hakuna mtu anayenipenda.Dada yangu naomba usimtoe. mimi, nihurumie, huna haki ya kuniacha peke yangu, alikua kati yetu kama ua na sasa hakuna shukrani!

Akiwa na nywele zilizochanika na uso unaotiririka matope,

alipiga ngumi ardhini, na kuulaani ulimwengu mzima. Mama yangu alielewa kuwa dada yake amekuwa hatari na alikuwa akipoteza akili, hakuwa na subira. Walakini, hakusonga, hakujiruhusu kuongozwa na huruma, alikuwa kiziwi kwa udanganyifu wake, alitazama kwa mbali na kungojea mwisho wa mchezo wake wa kuigiza. Shangazi yangu alipogundua kwamba mama alikuwa amekaidi, alikimbilia chumbani kwake, na kutunyima kwaheri ya mwisho. Ghafla tuliondoka, akarudi mtaani huku akitukana, tulipotoka tulimuona akipungua mpaka akawa mpira mdogo mweusi ulioungana na mawe. Labda nilimtendea kikatili, kama watoto pekee wanavyoweza kuwa, lakini nakumbuka kwamba nilipokuwa nikitoka nyumbani kwake nikilindwa na mkono wa mama yangu, nilipoona kwamba alikuwa karibu kutoweka machoni pangu, hasira yangu yote iligeuka kuwa upendo. na nilihisi huruma kwake (baadaye nilijifunza kwamba kwa miezi michache alilia barabarani kana kwamba nimekufa).

Katika Piazza Bertolami milango ya teksi ilifunguliwa. Kutoka dirishani nilipungia mkono kwa kila mtu niliywona hadi mwisho wa mji. Wakati wa safari niliona kwa uchungu moyoni mwangu mandhari na nchi ambayo polepole ilisogea mbali na macho yangu, tulikaa kimya kwa muda mrefu hadi nikaona bahari. Kufikia sasa nilikuwa mbali na Novara, hakika! Mawazo ya upinzani yalinipigania kichwani nikashindwa kuyazuia, ndipo nilipozinduka mama aliponibembeleza huku akinionya kuwa tumefika. Kisha niliipenda sana nchi hiyo ambayo nilikuwa nikiichukia kwa muda mrefu sana kwa sababu ya maisha yenye kuhuzunisha niliyoishi. Katika kituo cha Vigliatore kulikuwa na mkanganyiko mkubwa, wengi kama sisi walikuwa wakiondoka kuelekea kaskazini wakiwa na masanduku ya kadibodi na mifuko mingine.

Upepo mwembamba ulikuja kutoka baharini na nikahisi chumvi ikionja midomo yangu. Hisia nzuri ambayo nilihisi kwa mara ya kwanza. Tulisubiri treni kwa nusu saa. Kwangu ilikuwa hewa mpya. Watu waliimba wimbo maarufu "Profesa, niambie ni ipi iliyotangulia, kuku au yai." Kila mtu alikuwa anarudi kutoka likizo katika bara. Mara tu tulipowasili Messina niliona kwa mshangao mabehewa yakipanda boti ya kivuko. Ilikuwa katikati ya Septemba na katika anga hilo la buluu sana juu ya mlango-bahari maelfu ya mbayuwayu walikuwa wakizunguka. Kwa kukimbia kwao walikuwa wakipamba ndoto yangu: hatimaye kurudi kuishi na familia yangu. Nilijaribu kumwona Mungu katikati ya historia hiyo angavu na, ingawa sikumwona, nilimshukuru kutoka chini ya nafsi yangu ndogo. Baada ya masaa mengi tulishuka Roma kuchukua, baada ya saa nyingi za kusubiri, treni hadi Milan, ambako kulikuwa na mabadiliko mengine ya treni kwa Domodossola. Ilikuwa ni ndoto. Katika treni hiyo, mama yangu aliwasalimia watu kadhaa aliowafahamu. Kila mtu alikuwa akiuliza alitoka wapi na msichana aliyejewa naye ni nani. Hawakujua alikuwa na binti mwengine.

Nilitazama mandhari: Niliona kwa mshangao Ziwa Maggiore na visiwa, kisha milima. Niliuliza ni muda gani hadi tukafika, nikijua kwamba mji ulikuwa kwenye bonde lililozungukwa na milima. Tulifika Domodossola asubuhi sana. Anga ilikuwa la kijivu, mitaa nayo ilionekana kupakwa rangi ya giza, watu walitembea kwa hatua iliyodhamiria huku wakitazama chini, hata nguo zao zilikuwa giza. Kituoni baba alikuwa akitungoja pamoja na kaka yangu mdogo ambaye nilimuona Sicily miaka miwili iliyopita. Mabusu na kukumbatiana. Tulipoenda nyumbani nilijaribu kugundua sehemu ambayo muda si mrefu ingekuwa jiji langu. Nilihesabu madirisha ya zile nyumba lakini yalikuwa mengi hadi nikapoteza hesabu zangu. Kulikuwa na madirisha mengi, na

nyumba nyingi sana juu ya kila mmoja. Zilikuwa juu sana hivi kwamba macho yangu yalipotea angani.

Nilihisi kizunguzungu. Maelfu ya maswali yalibubujika kichwani mwangu, yakija na kuondoka bila subira. Wakati wa safari sikuweza kutamka hata neno moja. Kisha nyumbani nilipata mshangao mwingine nilipowaona dada zangu, ambao niliwakumbuka tu kutoka kwa picha. Mshangao mwingine ulikuwa jikoni na sinki, bomba na jiko la gesi (huko Novara hapakuwa na maji ndani ya nyumba na tulipika kwa kuni). Jioni, Comare Grazia alikuja kututembelea pamoja na binti yake Caterina. Hata majirani walitaka kukutana nami. Jioni iliyofuata baba alinipeleka kwenye sinema. Moja ya jioni nzuri zaidi ya maisha yangu ambayo nitakumbuka milele, hadi siku ya mwisho. Hatimaye nilikuwa na baba yangu, kabla sijampenda kama vile mtu anavyopenda baba asiyekuwepo, sasa nilimpenda na hatimaye kwa mara ya kwanza nilihisi nimelindwa kana kwamba mimi ndiye bintiye. Kwa kifupi, nilihisi kama ninatembea juu ya mawingu, nilikuwa nimetua katika hatua nyininge ya ulimwengu.

Sura ya tisa - Mlango wa mbinguni

Kabla ya kuondoka Sicily, mama yangu alifanikiwa kunitafutia kazi kwa furi na baada ya siku mbili alinisindikiza kwenda kazini. Tuliondoka nyumbani asubuhi na mapema: Nilifurahishwa sana na habari hii.

Mlangoni nilikaribishwa na Bibi Tilde ambaye alinipa tabasamu kubwa na kunishika mkono, mwanamke mzuri na mwenye urafiki. Tilde aliniambia kwa lugha ya Milanese "Halo bela tusa (msichana), njoo nikutambulise kwa wasichana wanaofanya kazi nami: Nella na Teresina. Wana uzoefu mwangi, watakufundisha jinsi ya kufanya kazi. Ikiwa wapo. matatizo yoyote - aliongeza - usione aibu kuuliza". Basi kwa kupepesa macho nikajikuta na kazi yangu mpya.

Tayari nilijihisi mtu mzima na kuashiria mabadiliko haya katika maisha ya Bela Tusa, kipindi chake kilifika kwa mara ya kwanza. Hakujua mengi kuhusu mada hiyo, lakini kutokana na hadithi alizosikia kutoka kwa marafiki zake wakubwa huko Novara, alielewa kwamba hivyo ndivyo mtu alibadilika na kuwa

mwanamke mdogo. Alielewa kuwa hakuhitaji ishara hiyo kuwa mwanamke: tayari alikuwa kwa sababu ya kila kitu alichojifunza, kujulikana na kupendwa. Hakuwa tena kiwavi na alikuwa amepitia mabadiliko na kuwa kipepeo. Alitoka mbali na kwa dakika chache alipita kutoka ulimwengu mmoja hadi mwingine. Alijikuta peke yake na alijivunia sana.

Wakati huo huo, nilianza kufahamu kazi hiyo mpya. Wakati huo, kola za manyoya zilitumiwa kushikamana na kanzu. Ngozi hizo zililoweshwa na sifongo na hatimaye zikatundikwa kwenye ubao wa mbao kwa kuzivuta kutoka pande zote. Nilikumbushwa nilipokuwa katika maabara huko Sicily nilipoponda miongozo ili kuweka chini ya nguo zangu. Hapa pia kulikuwa na nyundo kwenye vidole. Ikiwa kulikuwa na juu kidogo walikaushwa kwenye bustani barabarani, kwa hivyo ilinibidi kuwa mlinzi wa kondoo wa thamani wa Kajemi, mbweha, mink na ngozi za musqué za panya. Wakati nikiwahudumia nilipenda kutazama magari na watu waliokuwa wakipita. Nilivuta hata moshi wa moshi wa gari na kujaribu kuzama katika harufu hiyo ya jiji, mpya na ya ulevi kwa msichana mdogo ambaye alikua kwenye hewa safi. Jiji lilipita mbele ya macho yangu na hata nikapoteza kumbukumbu ya wakati. Baba yangu alinieleza kwamba huko siku iligawanywa katika saa, ambapo nilipoishi Castrangia nilijua tu kutoka na kuzama kwa juu. Nyakati fulani nilipokuwa nikitunza ngozi, mwanamke mzee kutoka ghorofa ya juu alikuja kuniweka sawa. Alizungumza kwa Piedmontese kali na sikuelewa chochote: "Ni utani mzuri gani, da ndua ti vegnat (unatoka wapi)? Cuma ti se ciamat (jina lako nani)?". Ninabadilika. "Ti mi capisat mia (huelewi)?". Ngozi zilipokuwa kavu Miss Tilde alikata umbo la shingo kwa washonaji waliowaamuru.

Kidogo kidogo nilijifunza kuweka padding ya frisellina, kitanzi kuzunguka na kisha bitana. Kutokana na uwezo wangu nilianza

kupokea pesa za mfukoni kila wiki na punde nikawekwa kulingana na alama za pensheni. Nilihisi mzee. Katika maabara kulikuwa na redio: Nilifurahia kusikiliza nyimbo. Majokofu hayakuwa ya kawaida wakati huo lakini mwanadada huyo alikuwa na sanduku la barafu ambalo alilijaza vipande vyatya barafu vilivyotolewa na bwana mmoja ambaye alipita na mkokoteni katika mitaa ya mji huo. Kunywa maji hayo matamu ilikuwa mpya kwangu. Jiko la kuni la bei nafuu lilipasha moto nyumba. Hakuwa na simu lakini alipohitaji kuwapigia simu wateja alinipeleka kwa shangazi yake mwenye kampuni ya ujenzi yenyewe wafanyakazi kadhaa. Miiongoni mwa haya, kwa bahati, niliiona kwa mara ya kwanza ... Lakini hii ni hadithi nyingine ambayo, ikiwa nina muda na tamaa, nitakuambia baadaye.

Nyumbani nilikula vizuri, jioni tulitoka kwenda kutembelea katikati ya jiji na paa za mawe na maduka yenyewe madirisha mazuri. Siku za Jumamosi nilienda na mama yangu sokoni, ambalo lina sehemu kubwa ya kituo, nilipotoka kazini karibu saa sita mchana. Tulinunua kitambaa ili kunitengenezea koti. Ilikuwa checkered. Niliizindua kwa kuweka mambo yangu kwenye Misa ya Usiku wa manane siku ya Krismasi. Kwa kifupi, maisha ya furaha.

Carnival ilikuja. Tulihudhuria karamu ya Mkesha wa Mwaka Mpya katika ukumbi wa michezo wa Galletti na familia iliyo karibu nasi. Ilikuwa ndoto kuona mipira ya kinyago kati ya michezo ya taa za fosforasi.

Jumamosi iliyofuata nilipoamka kuna kitu kilikuwa kibaya. Nilikuwa nikilia kwa sababu mama yangu hakuwa amenipa magnesia ya San Pellegrino. Binamu yake aliwasili kutoka Martigny. Alikuwa na chakula cha mchana na sisi. Mchana nilihisi ajabu, ilionekana kuwa furaha yangu ilikuwa inaisha. Baba aliandamana na binamu yake kwenye gari-moshi, kisha tukapata

chakula cha jioni.

Hatukutoka kwa matembezi jioni hiyo. Baba akamwambia Mama, "Nitawatembelea marafiki zangu kwenye baa." Mida ya saa 10 jioni alirudi nyumbani huku akiugulia na kuhema kwa uso uliopauka, akiwa ametawaliwa na maumivu makali ya kifua chake. "Teresa, nifanyie chamomile." Wakati baba alikuwa akihema juu ya kitanda, nilikimbia na shangazi kumuita daktari umbali wa mita 50. Alikuja mara moja, lakini wakati huo huo baba yangu alikuwa ameacha kuishi. Baadaye tuligundua kwamba aorta ilikuwa imepasuka. Hakungekuwa na chochote cha kufanya hata hivyo, baba alipitia mlango wa mbinguni na akaruka mbinguni. Ilikuwa Februari 17, 1951. Usiku kucha nilibaki nikiwa nimekazia macho mwili wa baba yangu usio na uwezo. Kichwa changu kilikuwa kikizunguka, mchanganyiko wa kipandauso na kizunguzungu ambacho kilikaribia kuniondoa kwenye chumba kile ambapo vitu vyote vilikuwa vya chuki kwa sababu walikuwa mashahidi wa kifo kisicho cha haki. Sikuacha kuwaza juu ya baba yangu na hatima ya kikatili iliyokuwa ikiningoja kule Domodossola, machozi hayakuweza kunitoka tena kwa sababu yalikuwa yamekauka kwa kulia. Huyo Mungu niliyemwazia nilipoondoka katika nuru yenyе kung'aa juu ya Mlango-Bahari wa Messina, alikuwa amejificha wapi? Kwa nini alikuwa ametuacha? Kwa nini alikuwa amenidanganya sana? Kwa nini sasa nilipompata baba yangu alichukuliwa kutoka kwangu milele? Nini maana ya mkasa huu? Sasa kwa kuwa Mungu hapa Domodossola alionekana kuwa tofauti, mbali, asiyeweza kuepukika, alionekana ameumbwa na giza, asiyeweza kuepukika na asiyeweza kuepukika, mwenye uchungu, Mungu ambaye sikujuua tena kumtumaini tena au kumpuuza kwa siku zangu zote. Usiku na usiku nilikaa kimya, nikitazama huku macho yangu yakiwa yamesisimka gizani, karibu nikitumaini kwamba kwa ujio

wa mchana kila kitu kingerejea jinsi ilivyokuwa hapo awali. Katika siku hizo zenyе uchungu, familia yangu ikiwa kwenye ukingo wa genge, nilielewa kwamba mbinguni haikuwa mahali pa wasichana wadogo.

Moja ya usiku huo, asubuhi na mapema nilianguka na baada ya usingizi wa mateso niliota ndoto tamu: nilijikuta juu ya ziwa, kisha baba yangu alinitokea kwa macho na uso wake umezama kwenye mwanga wa mbinguni. Sasa uso wake haukuteseka tena na ulikuwa mzuri tena. Alinitabasamu kwa utamu, akanishika mkono, akanikumbatia na kuanza kuongea nami. "Mtoto wangu - alisema - ninachotaka kukuambia sasa ni mpenzi wangu, yote mazuri ninayokutakia. Mazingira yamemaanisha kwamba hatujuani. Ninajuta kutokuona ukiwa mzima..." .

Wakati mwingine mimi hufikiria juu ya ndoto hiyo na safari yangu ya mwisho, nafikiria ni lini Bwana ataniita, napenda kufikiria kuwa nitakapovuka mlango wa mbinguni baba yangu atakuwa akiningojea, akiwa amevaa kama jioni ile alinipeleka sinema: pamoja naye tuna mambo mengi ya kuambiana, lazima tuenze tena mazungumzo hayo yaliyokatizwa kwenye usiku wa baridi wa Februari. Ingekuwa njia bora, nadhani, kuanza safari yangu ya mwisho.

Mama aliachwa katika hali ya kukata tamaa na watoto wanne na hakuwa na pensheni kwa sababu baba aliquwa fundi wa kushona nguo. Baridi yote na maumivu yote duniani yalikuwa yameipata familia yetu maskini ya wahamiaji.

Mbali na ardhi yetu, mbali na maisha, tulikuwa chembe za mchanga zinazokokotwa na upemo wa jangwani.

Mama yangu alijipoteza mwenyewe na roho yake yote. Alikuwa amekuwa ganda tupu. Mwili wake uliganda kama kipande cha mti, hakuacha kupungua uzito na macho yake yaliyopotea, katika uso uliofifia na usio na hisia, alibaki amesimama kwa dakika

nzima kuelekea sehemu ya mbali, kuelekea kaburi la baba yake. Alikuwa amekuwa kama mzimu aliyepagawa na kutowezekana kusahau. Nilihisi wakati ambapo angeanguka na kuzama katika hali ya kukata tamaa bila njia ya kutoka. Nilijaribu kumtikisa, nilizungumza naye nikijaribu kumpa moyo. Kwa kushangaza, majukumu yalikuwa yamepinduliwa kabisa: ni binti ambaye alimfariji mama yake, akimwambia hadithi za kumuandaa kwa maisha bila mumewe na kumsaidia kusahau. Mimi, binti mkubwa, nilikuwa bado sijafikisha miaka 15.

Baada ya chakula cha jioni nilirudi kazini kwa furrier ili kupata senti chache zaidi. Mimi ndiye niliyejaribu kuweka moto wa matumaini hai. Lakini mwisho mama yangu, sijui ilikuwaje, labda kwa nguvu ya kukata tamaa, kati ya kilio kimoja na kingine akauchukua ulimwengu wote mabegani mwake na polepole akarudi kuwa mshonaji, akishona sketi chache na gauni za kuvaa.

Sura ya kumi - Tusa nzuri

Mnamo Mei mwaka huohuo kaka yangu mdogo aliugua surua nami nikaupata pia, bila kuugua nikiwa mtoto. Nikiwa kitandani nilimsikia mama akifungua mlango. Mtu fulani alikuwa amegonga kengele ya mlango. Kisha nikasikia sauti za zizi na Michelillo. Nilikuwa na wasiwasi: kabla hawakuwahi kunipeleka Domodossola kuwaona wazazi wangu na sasa walikuwa wamejitokeza. Walikaa kwa muda wa wiki moja, kisha wakaondoka wakiwa wamekata tamaa kidogo kwa sababu walitumaini kwamba ningerudi nao Sicily. Mnamo Novemba barua iliyopakana na nyeusi ilifika. Mama alishtuka na mkono wake ulikuwa ukitetemeka alipoufungua. Nilimwona akilia: zizi alitangaza kifo cha babu Turi. Walimkuta amekufa katika mashamba ya Bordonaro tarehe 8 Novemba. Alikuwa na umri wa miaka 87. Mwaka uliofuata kulikuwa na tamaa nyingine kubwa zaidi, wakati kwa bahati uchunguzi ulisababisha sababu ya kifo kutokana na kukosa hewa na leso kwenye koo, iliyopatikana

wakati wa kufukuliwa. Uhalifu huo ulifanywa na mwanamke pamoja na kaka yake, majirani mashambani, kuiba pensheni ya lire 11,000. Baadaye alitumikia miaka 24 jela na alitumikia miaka 12 kwa makosa.

Niliendelea kuwa na huzuni. Kwa pesa kidogo hatukuweza kuishi tukiwa na watu 5. Bibi Tilde alinishauri nichukue kufukuzwa kwa uwongo ili nijiandikishe katika ofisi ya uajiri. Mara nyingi nilienda kuangalia ikiwa kulikuwa na kazi yoyote, lakini kulikuwa na matumaini kidogo. Mnamo Aprili '53 niligundua kwamba walikuwa wameajiri wasichana fulani katika kiwanda. Hawakuhitaji, baba zao tayari walikuwa na kazi. Kwa hiyo nilienda ofisini kupinga: Nilihitaji kufanya kazi zaidi ya wengine. Mnamo Mei hatimaye niliingia kwenye kiwanda ambako walizalisha bendi za elastic, kamba za viatu, ribbons na tubulari kwa nyaya za umeme. Kufanya kazi kwa bidii na mabadiliko ya kila wiki 6-13 na 13-21. Katika vipindi vile vile nilienda kwa furrier ili kuongeza mshahara wangu na kumpa mama yangu nafuu.

Agosti ilikuja. Kwa likizo, Comare Grazia alilazimika kwenda Sicily kumtembelea mama yake mzee. Pia niliamua kuondoka na binti yangu Caterina. Tuliondoka kwa gari-moshi hadi Milan kisha tukarudi Roma, ambako tulifika usiku. Ilitubidi kungoja kwa saa chache kwa gari-moshi kwenda Sicily.

Kwenye kituo tulikuta wanakijiji wenzetu, na miongoni mwao muigizaji kibeti kutoka Novara, Salvatore Furnari, na askari ambaye simkumbuki jina lake. Wakati Bi. Grazia akipumzika kwenye benchi, mimi na Caterina tulialikwa matembezi. Walitupeleka Piazza Esedra kula mottarello. Nilihisi kama ninaanza kuwa hai tena.

Wakati treni iliyokuwa na watu wengi ilipofika, Bibi Grazia aliharakisha kupanda na mifuko miwili. Treni haikuwa imesimama kabisa na alianguka kwenye reli. Caterina, mimi na umati wote tulimlilia Baba wa Milele tulipomtoa nje akiwa amejaaj michubuko lakini akiwa hai kimiujiza. Alikataa kupelekwa hospitali. Baada ya saa moja treni iliondoka. Kabla ya adhuhuri tulifikasi kwenye kituo cha Terme Vigliatore ambapo tulichukua basi lililotupeleka hadi Novara Sicilia, wageni wa zizi na Michelillo.

Walitukaribisha kama wageni wa heshima. Usiku ule wote watatu tulikuwa kitandani, mimi na Caterina hatukulala macho. Bi Grazia alijawa na maumivu. Usiku huohuo kulikuwa na mshangao: vijana fulani walitucheza kwa gitaa na violin, lakini Mjomba Michelillo, akiwa amekasirika, akawafanya wakimbie.

Mama Caterina alitumia karibu muda wake wote kitandani. Alitoka mara mbili tu kwa siku kumi kumtembelea mama yake mzee. Mchana nilienda kuwatembelea wanafunzi wenzangu na marafiki kutoka maabara. Siku moja pia nilimwona mwanafunzi mwenzangu ambaye alikuja kunikumbatia. Alikuwa ameshika baiskeli kwa mkono na nikamuomba anipeleke. Wakati huo, Novara alikuwa hajawahi kuona msichana kwenye baiskeli. Mara tu alipogundua, zizi alinisuta: "Umekuwa bundi, singewahi kufikiria mambo kama haya."

Huko Domodossola, Bi. Grazia alikuwa akijitahidi kupata nafuu. Baada ya kuanguka huko, maumivu ya arthrosis yalichukua. Alipata ujasiri tu alipoenda na familia yake karamu fulani,

ambapo mimi pia nilialikwa.

Nilirudi kufanya kazi katika kiwanda na kwa furrier, lakini nilihitaji uzoefu mpya. Siku moja, nilipokuwa tukitembelea parokia ya San Gervasio na Protasio, Don Giuseppe Benetti alinikaribia ili kuniuliza maswali fulani. Nilimweleza huzuni zangu zote. Alinitia moyo na kusema: "Njoo kwenye hotuba Jumapili alasiri. Hapo utapata rais wa Catholic Action Signorina Germana, ambaye atakutambulisha kwa wasichana na kukupa ushauri mwangi mzuri." Mara moja nilijikuta katika raha: kwa aibu kidogo nilianza kupata marafiki. Niliogopa kutojua jinsi ya kusema lakini kwa msaada wa Mungu nilishinda magumu ya kwanza. Nilisoma kwa hiari gazeti la chama nikivutiwa na mwanzilishi Armida Barelli: shukrani kwake maisha yangu yalikuwa yameboreka. Wakati zamu ya kiwanda iliporuhusu, nilienda kwenye misa ya asubuhi saa 7, ambapo nilikutana na Don Benetti, ambaye nilimwona kuwa mkurugenzi wangu wa kiroho. Siku ya Jumapili nilijitolea kutumia saa moja kwenye stendi nzuri ya vyombo vyahabari mbele ya kanisa. Baadaye walinalika kujiunga na baraza la ACLI. Pamoja na ahadi hizo zote nilihisi muhimu na kukamilika.

Wenzangu pale kiwandani waliniona mimi ni mtu mkubwa, lakini sikujisikia raha, kiukweli niliwaombea na kuwaita tena walipozungumza matusi kwenye vyumba vyahabari mbele ya kanisa. Baadaye walinalika kujiunga na baraza la ACLI. Pamoja na ahadi hizo zote nilihisi muhimu na kukamilika.

Sura ya Kumi na Moja - Uso wa Kaure

Jumapili moja ya kiangazi msimamizi wa Kitendo cha Kikatoliki cha Ujerumanu alipanga safari ya kwenda milimani. Kwa pesa kidogo iliyobaki niliweza kulipa gharama ya safari. Tulifika kwa basi hadi Goglio, kisha kwa gari la waya hadi Alpe Devero na kisha kwa miguu kuelekea Crampiolo. Nilitafakari uzuri wa milima iliyofunikwa na maua: rhododendrons, buttercups, orchids mwitu. Blueberries ili kushereheke. Kabati zilizo na paa za mawe na madirisha ya mbao ambayo madirisha yalipachikwa geraniums nyekundu na nyekundu. Nilimuuliza Germana barabara iliishia wapi. "Tunapochoka tutasimama kwa chakula cha mchana kilichojaa." Karibu saa 1 jioni tulisimama kunywa maji safi ambayo yanatoka kwenye mwamba kuelekea bonde. Baada ya kula, kusali na kuimba tulianza safari ya kurudi. Nilikuwa nikitetemeka kwa furaha: sikuwahi kutumia siku nzuri kama hiyo. Nikiwa nyumbani nilimweleza mama kila kitu na nilimuona akitabasamu.

Kila mara nilipokea barua kutoka kwa rafiki kutoka Novara Sicilia: aliomba kumtafutia kazi huko Domodossola ili tukutane. Nilichanganyikiwa sana lakini nilifurahi kwamba kuna mtu alikuwa ananipenda. Pia kulikuwa na mvulana kutoka Domodossola, lakini sikumpenda: asubuhi alikunywa risasi ya grappa na daima

alikuwa na mashavu nyekundu.

Tafakari za asubuhi zilinionyesha njia ya kwenda kwenye nyumba ya watawa, lakini wakati huo huo nilipenda watoto na wazo la kuanzisha familia. Nilijikabidhi kwa mapenzi ya Mungu. Nilitumia Jumapili alasiri kwenye hotuba kupanga ahadi za Katekisimu za kila wiki na marafiki zangu. Baadhi ya Jumapili tulikwenda kwenye hotuba za miji ya jirani. Safari ya basi ilinisumbua, lakini ujasiri ulishinda mateso madogo.

Mnamo Mei 1, 1954, ACLI na hotuba ilianda safari: safari ya kwenda kwenye Patakatifu pa Madonna di Oropa asubuhi na mkutano wa hadhara wa Mheshimiwa Pastore huko Biella mchana. Nilikuwa mmoja wa wa kwanza kujiandikisha pamoja na rafiki yangu na mpenzi wake Pierino. Mabasi 2 yaliyojaa vijana yaliondoka. Miongoni mwao mvulana mwenye haya ambaye tayari nilikuwa nimewona mahali fulani. Ilikuwa ni yeye: mfanyakazi kutoka kampuni ya ujenzi ambapo nilikwenda kuwaita wateja wa furrier. Pierino alimtambulisha kwangu: alikuwa binamu yake. Mchana hakuacha kunitazama. Nilipofika nyumbani nilimwambia mama kuhusu hilo. Jioni iliyofuata nilimwona chini ya balcony ndogo ya chumba kilicho kwenye ghorofa ya kwanza. "Mama, mama, njoo uone: kuna mvulana niliyekutana naye huko Biella". Na yeye kwa tabasamu la nusu: "Ni dhahiri kwamba anakuchumbia." Jioni iliyofuata, nikitoka na jirani, nilimkuta mbele yangu. Aliuliza kwa aibu ikiwa angeweza kuja nasi. Bila shaka kidogo nilikubali. Tulivunja barafu kwa kuzungumza kuhusu hili na lile. Mara baada ya zamu ya mchana kiwandani kwisha aliongozana nami nyumbani. Jioni moja nilimchukua kwenda kumtambulisha kwa mama yake, ambaye alimkaribisha vizuri sana. Katika wakati wake wa bure alihudhuria hotuba. Kisha wavulana na wasichana walitenganishwa, tu mwisho wa mkutano wangeweza kukutana. Pia tulihudhuria

mikutano ya ACLI.

Mama yangu, licha ya kuja kutoka Sicily, ambako wavulana wawili waliopendana hawakuweza kutoka peke yao, alitupa ujasiri na tukaanza safari ya amani. Giuse aliniambia kwamba alikuwa amekutana na baba yangu: ili kupata pesa, kwa kuwa kulikuwa na watoto 4 na baba pekee ndiye aliyefanya kazi, akiwa mvulana alifanya kazi fulani kwa wafadhili wa kambi hatua chache kutoka nyumbani kwake. Wakati fulani alikuwa akileta viatu vyao kwa baba yangu kwa ajili ya matengenezo. Nilisikiliza kwa furaha.

Aliniambia jambo lingine: wakati tarehe 16 Septemba 1950 nilipopitia Roma kufika Domodossola tulikutana karibu. Giuse, kama ninavyomwita bado, alikuwa amefika kwa baiskeli kwa Mwaka Mtakatifu. Safari ya adventurous: aliondoka Domodossola pamoja na kuhani kutoka bonde ambaye alitembea haraka katika buti mlimani. Ilikuwa karibu haiwezekani kumfuata. Alisimama tu alipoona bustani ya mboga ili kupata saladi. Nusu ya safari Giuse alibaki peke yake. Njiani alipata mchuuzi wa barabarani akiwa na baiskeli kuukuu iliyosheheni takataka kuiuza. Walishikana mpaka Roma.

Agosti ilikuja. Kiwanda kilikuwa kimefungwa kwa likizo na niliamua kwenda kumtembelea dada yangu Rosa ambaye alikuwa akiugua kwenye vilima vya Ziwa Mergozzo. Niliwauliza watawa walioendesha nyumba kukaa kwa siku chache. Nilikuwa nimemtajia Giuse wazo hili. Kulikuwa na wasichana wengine kwenye likizo ndani ya nyumba. Mionganoni mwao ni mpwa wa mrembo wa mtawa. Asubuhi ya tarehe 15, sikukuu ya Kupalizwa mbinguni, alituita kwenye chumba chake baada ya Misa kufanya mazoezi. Alijaza nyuso zetu na creams mbalimbali, mascara na lipsticks: tulionekana kama sanamu za nta. Wakati wa chakula cha mchana mtawa alimuita mpwa wake: hakukuwa na maana

yoyote kwake kututendea hivi.

Alasiri, nikitazama ziwa kutoka dirishani, nilimwona Giuse akiibuka. Sikutaka kuonekana na uso huo wa porcelain. Kuniona mlangoni karibu hakunitambua. Niliomba msamaha, nikieleza kwamba lilikuwa jaribio na wasichana wengine pia walikuwa wamebadilishwa. Mchana tulitembea kwenye bustani ya nyumba. Kuelekea jioni alinisalimu: "Tutaonana hivi karibuni, huko Domodossola, lakini uso wako ukiwa safi na safi kama hapo awali."

Sura ya kumi na mbili - Violette

Mara baada ya wiki mbili za likizo kuisha, nilirudi kufanya kazi katika kiwanda kwa zamu kutoka 13:00 hadi 9:00. Nilipokuwa nikifunga bobbins kwenye spindle ya mashine nilifikiria juu ya Giuse, lakini wakati huo huo sikufanya. kuwa na hamu kubwa ya kumuona. Saa tisa usiku king'ora kililia na mapigo ya moyo yangu yakaanza kudunda kwa kasi. Baada ya kugonga muhuri kwenye folda, kwenye nje ya lango niliona baiskeli kwenye giza la nusu. Ilikuwa ni yeye: alikuja kwangu, kwa aibu akanitazama usoni mwangu na kusema: "Ninakupenda rahisi sana". Alinifanya niketi kwenye bomba la baiskeli na kunipeleka nyumbani. Tulipeana salamu rahisi ya usiku mwema. Hii ilitokea karibu kila siku. Jumapili alasiri tulichukua baiskeli chache katika vijiji vya karibu. Siku moja alinipeleka nyumbani kwake ili kunitambulisha kwa baba na mama yangu, dada wawili na kaka. Polepole pia alinitambulisha kwa wajomba zake na binamu zake kama rafiki.

Mama yangu alipotuona kutoka kwenye balcony alitufanya tuje nyumbani. Ingawa alimpenda sana mvulana huyo, sikuwa na uamuzi wowote. Mnamo tarehe 8 Desemba, siku ya Mimba Imara, siku ya jina langu, kengele ya mlango ililia. Ilikuwa ni mfanyabiashara wa maua, ambaye alinipa bouquet ya karafu

nyekundu. "Mama, Giuse alinitumia salamu zake za heri!". Ni tamaa iliyoje nilipofungua barua: haikuwa yeye, lakini mvulana wa miaka 14 nilikutana naye kwa bahati. Ilisema "nakupenda" na saini. Labda alifikiri mimi ni umri wake.

Siku ya mkesha wa Krismasi, Giuse alionekana akiwa na vazi kubwa ya rangi iliyojaa chokoleti na kadi ya salamu. Nilimshukuru na tukaenda kwenye misa ya usiku wa manane pamoja. Aliporudi nyumbani aliniambia: "Kesho lazima niende na familia yangu kula chakula cha mchana na jamaa zangu. Nitakuona tena siku ya Boxing Day". Asubuhi ya tarehe 26 nilimwambia mama "sitoki na huyo kijana tena, namrudishia chombo, sitaki ahadi". Na yeye kwa kuangalia kwa ukali: "Wewe ni wazimu, ungeweza kuifanya ikiwa haukuwa tayari kula chokoleti."

Siku zilizofuata Giuse alikuja kama kawaida kunichukua kutoka kazini. Kwenye kipande cha barabara kwa miguu au kwenye bomba la baiskeli karibu sikuzungumza naye. Siku ya Mwaka Mpya 1955 nilienda kwenye misa. Alikuwepo pia na mwisho akanisindikiza hadi nyumbani. Mlangoni aliniambia: "Naweza kujua una nia gani ya kunifanya niteseke hivi?", na chozi likamtoka. Ule majani ulivunja mgongo wa ngamia na nikamtolea tabasamu. Alinibusu na kusema: "Mchana wa leo nitakuchukua ili kwenda kwenye vespers kwenye Mlima Calvario. Baada ya vespers filamu itaonyeshwa kwenye klabu ya ACLI." Nilikubali na tukaagana. Niliripoti nyumbani na mama yangu alisema kwa furaha: "Hutapata mvulana mzuri kama huyo tena."

Saa nane mchana tuliondoka kuelekea Kalvari kando ya njia ya mule pamoja na makanisa ya Via Crucis. Mara tu tulipofika Sanctuary tuliiimba vespers na baada ya baraka tulienda kwenye kilabu. Sikumbuki jina la filamu, lakini ilikuwa ya kuchosha sana, kwa hiyo nilipendekeza turudi mjini kwenye jumba la sinema la Catena, ambako tulifanikiwa kufurahia filamu bora zaidi,

inayoitwa "Violette".

Mnamo Aprili, tukisafiri na treni kupitia bonde la Vigezzo na Centovalli, tulikwenda pamoja na wazazi wake kwenye tamasha la kuelema maua huko Locarno. Tulikutana na godfather wa Giuse, ambaye alinitambulisha kama "rafiki wa kike". Aliweka mikono yake mfukoni na kuchukua faranga 10 za Uswizi kutoka kwenye pochi yake, akampa Giuse na kusema "Vema, utaoa lini?". Tilitazamana, hatukuwahi kuongea juu yake.

Siku zilizofuata tulianza kuwa na wazo la ndoa. Tulizungumza hata nyumbani. Mama alikuwa na furaha lakini wakati huo huo kulikuwa na uwezekano mdogo wa kifedha. Kidogo kidogo tulinunua shuka chache na chupi. Hatukuwa na mahitaji maalum. Tulikwenda kutafuta nyumba ndogo, ya kawaida. Tuliipata katika wilaya ya kale ya Motta na kwa hiyo tukaweka siku ya harusi: Jumatatu 19 Septemba. Nilikwenda na mama yangu kwenye duka la vitambaa la Panzarasa ili kununua lace ya mavazi ya harusi na kumpeleka kwa Bibi Tilde, furrier, ambaye alikuwa ameniahidi kila wakati kuifanya kwa upendo.

Katika ukumbi wa jiji, mama yangu alilazimika kutia sahihi marufuku ya ndoa kwa sababu nilikuwa bado mdogo. Wazazi wa Giuse pia walikuwa na furaha. Katika parokia Monsinyo Pellanda alituambia maneno mazuri ya kutia moyo: "Siku zote kubaki na kiasi na imani nyingi kukabiliana na furaha na huzuni ambazo maisha yanatuwekea akiba. Nitawaruhusu kupata mkimbajji mwekundu kando ya nave".

Ilitubidi tuandae orodha ya ndugu, jamaa na marafiki ambao neema hizo zingefikishwa kama kawaida. Wageni wachache sana. Mama wa Giuse alisema "Wawili kwa kila familia". Polepole tulifikia watu 35. Mashahidi wamechaguliwa: Mjomba wa Giuse Carmelo na kwa ajili yangu Pierino, mbunifu wa mkuiano wetu. Wiki moja kabla ya harusi, hotuba ya wanaume iliyooongozwa na

Don Giuseppe Briacca ilituandalia karamu. Mwalimu Furiga alichora picha ya salamu ubaoni na kuunda kitabu chenye orodha ya marafiki. Pia kulikuwa na meza iliyo funikwa kwa keki na vinywaji. Hakujawahi kuwa na sherehe kama hiyo katika hotuba. Kanisa la pamoja la Watakatifu Gervasio na Protasio lilikuwa likifanyiwa ukarabati na barabara ilikuwa imejaa vifusi na mawe, lakini baadhi ya wanawake walio jitolea walijitahidi kulisafisha kwa heshima ya Giuseppe na Concetta.

Mnamo Septemba 16, Zizi na Michelillo walifika, wakasogea kwa sababu Concettina alikuwa akiolewa na ilimbidi kuandamana naye hadi madhabahuni, kuchukua mahali pa baba yake ambaye hakuwapo tena.

Wakati huo huo, zawadi ndogo zilifika: sufuria ya kahawa, grinder ya kahawa, glasi za rosolio, seti za sahani na sahani kutoka kwa jamaa na marafiki ambao walikuwa wamepokea neema hiyo, seti ya jikoni kutoka kwa Pierino na wajomba zake. Kitendo cha Kikatoliki cha Wanawake kilitupa mchoro wa kando ya kitanda pamoja na Familia Takatifu, msaidizi Don Benetti vase nzuri ya maua ya kijani kibichi yeye mapambo ya fedha.

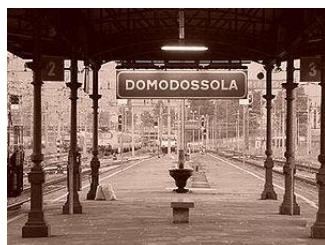
Usiku uliopita ulikuwa mrefu. Nilimfikiria mama yangu ambaye aliachwa na watoto wadogo watatu na akiwa na rasilimali chache. "Una imani kidogo, shule ya uwongo haikukufundisha kuwa daima kuna Providence maishani?", nilijiambia. Jumatatu tarehe 19 niliamka saa saba. Bibi Tilde alifika katika vazi la lace. Alinivalisha na kurekebisha pazia nililokuwa nimenunua huko Milan. Saa tisa alfajiri teksi ilifika kunipeleka kanisani. Nilichanganyikiwa, nilipata bahari ya watu wakinitazama. Giuse alikuwa tayari madhabahuni akinisubiri akiwa na shada la maua ya machungwa, akiwa ameongozana na dada yake Rosa maana mama Olimpia angefurahi sana mtoto wa kwanza kuolewa. Nilijiunga naye akiongozana na Mjomba Michelillo kwenye

mkimbiaji mwekundu.

Misa ilianza. Monsinyo Pellanda pia alikuwa na hisia. Nakumbuka homilia yenyeye kutia moyo, baraka za pete, ahadi ya uaminifu wa maisha yote na, mwishoni mwa sherehe, saini. Nikiwa njiani, mama Pierino, ambaye pia alikuwa ameshakuwa shangazi yangu wakati huo, aliweka beji ya wanawake wa Kanisa Katoliki kwenye kifua changu.

Sura ya kumi na tatu - Maisha mapya

Mara sherehe kanisani ilipokwisha, viburudisho vilifuatwa kwenye baa ya Grandazzi kuitia Castellazzo. Kati ya busu moja na nyingine na wageni tulikuwa na aperitif na pizza na keki. Salamu maalum na busu kwa wakwe Olimpia na Armando ambao walikuwa wameenda na mama kuchukua koti, kisha wakakimbilia kituoni kukamata treni ya 12.15 kwa fungate yao.

Mama alikuwa akilia macho yake. Tuliingia kwenye chumba. Mkuu wa kituo alitangaza kuondoka kwa filimbi huku mimi na Giuse tukiegemea dirishani ili kuagana mara ya mwisho. Safari ya maisha yetu ilianza.

Mara tu tulipowasili Florence tulielekea kwenye hoteli ilioonyeshwa na Bi Tilde, mwenye manyoya. Kwenye lango la kifahari tulipokelewa na muziki, kisha mnyweshaji akatupeleka kwenye chumba cha ghorofa ya tatu. Kwetu kila kitu kilikuwa kipyta, hata kulala kwenye kitanda cha watu wawili.

Siku ya kwanza tulipotembelea jiji hilo, ya pili tulienda Piazzale Michelangelo ambapo unaweza kupendeza Florence yote. Tulichukua baadhi ya picha: Kamera ya Giuse inaweza kuchukua picha nane nyeusi na nyeupe kwa kutumia safu ya filamu.

Siku ya tatu ya kuondoka kwenda Roma. Hoteli hiyo ilikuwa ya kiasi zaidi kwa sababu pesa zilizohifadhiwa kwa dhabihu

zilipaswa kutosha. Tulisimama kwa siku kadhaa ili kutembelea basilica nne ambazo Giuse alikuwa ameona katika Mwaka Mtakatifu na chemchemi ya Trevi. Pia tulirudi kwenye chemchemi ya Esedra, ile ya usiku maarufu wa '53 wakati Signora Grazia ilipoanguka chini ya treni.

Wakati ulifika wa kuondoka kwenda Sicily. Baada ya safari ndefu treni ilifika Calabria na hatimaye Sicily inaweza kuonekana kutoka Villa San Giovanni. Giuse alifurahia pindi hizo: treni ikipakiwa kwenye mashua, Madonnina juu kwenye lango la bandari ya Messina.

Mjomba Carmelo, ndugu ya mama, pamoja na mke wake Gaetana na binti zake Rosetta na Antonietta walikuwa wakitungoja kwenye kituo.

Walitukaribisha kama wakuu wawili. Tulikaa kwa siku mbili tukitembelea Messina: saa ya kanisa kuu ambayo nilikuwa nimeona nikiwa mtoto, Madonna di Montalto na viwanja vingine vyatupendeza sana.

Kulikuwa na dosari moja tu ndani ya nyumba hiyo: wakati wa chakula cha jioni wajomba na binamu walivaa na badala ya kukaa mezani walisema: "Twende matembezi kando ya bahari". Mimi na Giuse tulitoka nje tukiwa na wasiwasi. Majira ya saa 11 jioni tulirudi nyumbani na shangazi akaanza kupika. Usiku mmoja aliweka konokono kwenye makombora yao kwenye mchuzi, lakini kinachoingatiwa ni mapenzi, sio mazoea.

Siku ya tatu walitusindikiza kwenye treni na machozi machache. Mjomba Michelillo alikuwa kwenye kituo cha Terme Vigliatore na dereva teksi kufika Novara. Zizi, shangazi Maricchia na shangazi Peppina walikuwa wakitungoja kijijini. Ilionekana kana kwamba wakuu wa Domodossola walikuwa wakiwasili.

Siku iliyofuata tulienda Badiavecchia kumtembelea nyanya yetu mzaa baba Concetta na wajomba, dada na kaka za baba. Katika

mraba mdogo na duka la tumbaku la bibi yangu, wenyeji wengi wa hamlet ambao walinijua kama mtoto walikuwa wamekusanyika na walikuwa wakiita watu wengine: "Concettina amefika na mumewe!"

Mabusu, kukumbatia, nyuso nyekundu. Ilionekana kama ndoto kwangu. Miaka mitano ilikuwa imepita tangu niondoke nchini.

Siku mbili baadaye tuliongozana na dereva teksi "Cauzi i Lupu" hadi Taormina. Saa sita mchana alitupeleka kwenye mgahawa, ambapo tulipewa glavu nyeupe. Mimi na Giuse tulitazamana na kusema: "Je! tutakuwa na pesa za kutosha?". Baada ya kutembelea Taormina na kisha Castelmola chini ya mvua kubwa, kuelekea jioni tulirudi Novara, tumechoka lakini tumeridhika.

Siku iliyofuata tayari ilikuwa wakati wa kurudi Domodossola. Ahadi za maisha mapya zilitungoja.

Sura ya kumi na nne - Viota vyetu vya kwanza

Ingawa nilikuwa tayari nimeanza safari ya kwenda Domodossola mwaka wa 1950 na 53, ilikuwa ni kana kwamba niliondoka kwa mara ya kwanza: nilikuwa nikielekea maisha mapya kama wanandoa.

Mara tu tulipomaliza kupanda treni kwenye mashua ya kivuko tulipanda hadi kwenye mtaro ili kuona Madonnina wa bandari na Sicily akisogea mbali polepole.

Kwa machozi tulirudi kwenye gari, tukiwa tumeketi kwenye viti vya mba. Hakukuwa na bunks wakati huo.

Usiku ulipofika tulianza kusinzia huku shingo zikiwa zinaning'inia. Kila mara tuliuuka kuchungulia dirishani. Katika vituo muhimu mkuu wa kituo alitangaza jina la jiji kwa sauti kubwa. Huko Naples kulikuwa na "guaglioni" kando ya barabara za kuuza pizza. Mjanja walipata kwanza pesa kutoka kwa wasafiri, kisha treni ikaondoka na kubakiwa na pesa na pizza.

Kidogo kidogo tulikaribia Milan. Kwenye treni kwenda Domodossola nilihisi tena hisia nilizopata kwa mara ya kwanza miaka 5 mapema: Ziwa Maggiore, milima ya Ossola, paa za mawe. Wakati huu nikiwa na mume wangu Giuse. Karibu saa sita mchana tulifika tulikoenda.

Mama na baba ya Giuse Armando walikuwa wakitungojea. Ilikuwa sherehe: kama wangeweza kufanya kengele zisikie.

Chakula cha mchana cha haraka na mama Olimpia na kisha katika kitalu chetu kipyä katika wilaya ya Motta kupumzika. Siku iliyofuata nilianza tena kazi yangu kiwandani na Giuse akarudi kwenye eneo la ujenzi.

Mawazo yangu yalimwendea mama yangu kwa kukosa utegemezo wangu, lakini mkurugenzi wangu wa kiroho Don Benetti alinitia moyo nisali, akinihakikishia kwamba watu wengi

wanampenda. Nyakati fulani mimi na Giuse tulienda nyumbani kwake kula chakula cha mchana, naye alifurahia. Wakati huohuo, dada yangu mmoja alikuwa amepata kazi ya kuchangia usaidizi mpya kwa familia.

Muda mfupi baadaye tulitangaza kwa mama, mama Olimpia na baba Armando kwamba wangekuwa babu na babu mnamo Julai.

Nilianza kuhisi usumbufu wa ujauzito lakini kazi ilikuwa inaita. Halafu wafanyikazi hawakulindwa kama walivyo sasa. Giuse alifanikiwa kupata kazi bora zaidi kuliko kwenye tovuti ya ujenzi wa nje: kiwanda kidogo cha kutengeneza vitu vya mbao kama vile vizingi vya mapipa, zana za kutegua mishikaki ya pamba na pia "paungi" (vifuniko vya mbao vinavyozunguka). Katika mwezi wa tano tulianza kutembelea maduka kutafuta gari la watoto wachanga. Upana ulikuwa mkubwa kila wakati kuliko mlango wa kuingilia na ilitubidi kuamua kuhama nyumba.

Huku nyuma hakukuwa na mashirika, ulikwenda na kuuliza hapa na pale. Providence ilitufanya tupate nyumba kwenye ghorofa ya pili ya nyumba kupitia Scapaccino, karibu na karakana ya furrier.

Ndani ya muda mfupi tulipanga kuhama. Hatukuwa tena katikati mwa jiji, lakini si mbali pia, karibu na mahali pangu pa kazi.

Kodi ya kila mwezi ilikuwa lire 8,000, nyingi kwa ujira wetu mdogo, lakini nyumba hiyo ilikuwa ya kupendeza na ya kupendeza. Katika ua tungeweza pia kuwa na mita kadhaa za mraba za ardhi ambapo ningeweza kukuza mimea na maua yenye harufu nzuri, shauku yangu.

Mara tu tulipopokea funguo tulisafisha vyumba na kupamba madirisha na mapazia mazuri na valances na mapazia ya lace jikoni. Mara baada ya hatua hiyo kukamilika, maisha yaliendelea kama kawaida. Tumbo langu likazidi kuonekana. Siku moja mwenzangu aliniuliza ni lini nitakuwa nyumbani kwa likizo ya

uzazi na akanishauri niende kwa daktari wa magonjwa ya wanawake. Kwa hivyo nilifanya miadi hiyo kwa faragha. Daktari karibu alinilaumu kwa kusubiri kwa muda mrefu sana: "Huwezi kufanya kazi baada ya mwezi wa sita na tayari uko katika mwezi wa saba: ulichukua hatari." Siku iliyofuata niliifikisha ile hati ofisini na hata mfanyakazi akasema sina akili.

Wakati huo huo nilitayarisha layeti kwa kusuka sweta, mashati, viatu na diapers zilizotengenezwa kwa shuka kuukuu ambazo mama yangu alinipa.

Pia tulienda kununua gari la kukokotwa nililokuwa nimetayarisha kwa shuka nilizozipamba kwa rangi zisizo na rangi bila kujua ni mvulana au msichana. Hatimaye, jioni ya tarehe 2 Julai, maji yangu yalikatika na tukiwa na masanduku yetu tayari yamejaa tuliondoka kwa miguu kuelekea hospitalini. Daktari wa magonjwa ya wanawake aliyenichunguza alimwambia Giuse kwamba angeweza kwenda nyumbani. Kazi ilikuwa imeanza na ilichukua kama masaa 20. Siku iliyofuata alirudi hospitali ya uzazi nikiwa bado nasubiri chumba cha kujifungulia.

Wakati fulani mvulana alizaliwa na muuguzi akaenda kumwambia baba wa mtoto, ambaye karibu alihisi kuumwa na hisia. Baada ya saa moja aliweza kumkumbatia mtoto wetu wa kwanza, anayeitwa Armando kama babu yake. Baada ya masaa machache, babu na babu, wajomba na binamu pia walifarifiwa. Ilionekana kana kwamba alikuwa mtoto wa kwanza katika ulimwengu wote.

Sura ya kumi na tano - Tunamshukuru Mungu ...

Wauguzi katika wodi ya uzazi walileta kiumbe hiki cha nyama na damu kwenye kitanda changu saa chache baada ya kuzaliwa. Waliweka kwenye kifua changu. Zaidi ya yule mwanasesere aliyetambaa ambaye Zizi alinitengenezea nikiwa mtoto.

Kukaa hospitalini wakati huo ilikuwa wiki. Kabla ya kurudi nyumbani tulienda kwenye kanisa la hospitali kwa ajili ya "utakaso", baraka kutoka kwa kasisi.

Katika wodi kila kitu kilikuwa tayari kurudi nyumbani, lakini kichwa changu kilikuwa kikianza kuzunguka. Mkunga alipima homa yangu: 39. Mwanasesere wangu na mimi tulilazimika kukaa siku nyingine mbili. Hatimaye siku ya Alhamisi tarehe 12, karibu kupona, tulirudi nyumbani. Siku ya Jumapili tarehe 15 Armando alipelekwa katika kiti kipyga cha magurudumu hadi kwenye kizimba cha ubatizo pamoja na baba yake Giuseppe, rafiki yake Mariuccia kama godmother na godfather yake Basilio, rafiki wa hotuba. Sikupata furaha ya kuhudhuria hafla hiyo kwa sababu wazee kwa ushirikina walitushauri tubaki nyumbani. Nilijitosheleza kwa kuandaa kiburudisho kidogo.

Maisha kama matatu yalikuwa tofauti lakini nilifanya vizuri sana. Nilikuwa na maziwa mengi, mtoto alikuwa akikua na nilimpeleka kwenye kituo cha watoto kila wiki kwa uchunguzi.

Kwa bahati mbaya, mwisho wa miezi miwili nilirudi kufanya kazi katika kiwanda. Hakukuwa na vitalu wakati huo. Mabibi walikuwa wamekubali kumwangalia kwa wiki moja kila mmoja.

Nilipofanya kazi zamu ya saa sita, Giuse alikuwa akimfunga bendeji kabla ya kwenda kazini na kumpeleka alikoenda. Nikiwa katika fahamu mtoto huyu alikuwa akiteseka na mimi nilikuwa nalia pamoja naye.

Kwa bahati mbaya sikuweza kuondoka kazini. Hatua kwa hatua,

kwa imani, tuliendelea na safari kama watu watatu: milo ya kwanza, hatua za kwanza zilikuwa mambo ya ajabu. Siku ya kwanza ya shule ya chekechea Giuse hatimaye alipata kazi bora ya kulipa. Kwa miaka kadhaa alikuwa mlinzi katika shule ya msingi, kisha aliitwa kwa Manispaa kuchukua wadhifa wa msuluhishi.

Hii ilinipa fursa ya kuacha kazi yangu kiwandani na kujitolea kwa mtoto huku nikisubiri kumpa kaka mdogo. Mnamo Agosti 17, 1962, tulifurahishwa na kuzaliwa kwa mtoto wetu wa pili. Luciano alikuwa na ngozi nyepesi na nywele za kimanjano, kinyume na Armando. Hadithi ya hadithi. Siku ya Jumapili tarehe 26 alibatizwa pamoja na babake Giuse, binamu yake mungu Mariuccia na babake mungu Antonio, kaka wa Giuse. Wakati huu pia ilibidi nibaki nyumbani. Mara tu likizo yangu ya uzazi ilipoisha, niliacha kazi yangu ili kujitolea kwa watoto wangu wawili warembo.

Mnamo Oktoba 1, 1962, Armando alianza darasa la kwanza na aproni yake ya bluu na mfuko wa shule begani. Tulimkabidhi mwalimu Leopardi machozi machache.

Katika kipindi hicho hicho, Meya wa Domodossola alimuita Giuse na kumpa malazi kwenye ghorofa ya pili ya jengo la jiji, ambayo ilibaki wazi wakati mjumbe wa manispaa alipostaafu. Katika siku chache tulipanga kuhama. Tulikuwa na huduma zote katikati. Jioni, mara mlango mkubwa ulipofungwa, tulikuwa watawala wa jiji hilo. Tungeweza kutazama maandamano kwa raha kutoka kwenye balcony ya ofisi ya Meya. Kutoka kwa madirisha yetu tunaweza kuona sehemu ya soko yenye utamaduni wa karne nyingi.

Wakati huo huo Luciano alikuwa akichukua hatua zake za kwanza: alikuwa amekuwa kibaraka wa wafanyikazi wa manispaa.

Ili kuongeza mshahara wa Giuse nilitaka kubuni kazi. Nilianza kuvali madirisha, vitanda na mito kwa marafiki. Neno likaenea na hivyo nikawa "mwanamke wa pazia". Katika wakati wake wa mapumziko, Giuse alijifunza kutayarisha mkusanyiko wa mistari na, tunamshukuru Mungu, tuliweza kufurahia maisha yenyehi starehe zaidi.

Mnamo Oktoba 1, 1968, Luciano pia alianza shule na mwalimu Luisa Cerri.

Muda ulipita haraka. Katika majira ya joto tulienda likizo karibu na Italia na hema ya kupiga kambi. Wakati mwingine hadi Sicily, kwa mji wangu.

Mnamo Julai '73 tulikuwa tukipiga kambi Val d'Aosta na nilianza kuwa na dalili za kwanza za ujauzito. Mnamo Februari 16, 1974, dada mdogo Daniela alifika kwa Armando, ambaye alikuwa na umri wa karibu miaka kumi na minane, na Luciano, ambaye alikuwa na umri wa miaka kumi na miwili. Ilikuwa ni kipindi cha kanivali na watu waliotazama utepe wa waridi kwenye mlango wa Jumba la Town Hall walidhani ni mzaha. Kasisi wa parokia hiyo alitushauri kusherehekea Ubatizo usiku wa Pasaka, na rafiki yetu Gianna akiwa mama-mungu na mjomba wetu Benito akiwa baba mungu.

Kando na ushirikina, safari hii pia nilishiriki katika hafla hiyo usiku wa Aprili 13. Siku iliyofuata kulikuwa na wageni mia moja kwenye mapokezi kwenye hotuba.

Daniela pia amekua na sasa sisi ni wazee. Watoto wetu watatu walitupatia wajukuu 7: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Letizia na Matteo.

Hadithi inaisha. Mnamo Septemba 19, 2015 mimi na Giuse tuliadhimisha miaka 60 pamoja.

Tunamshukuru Mungu, Mama yetu na wote waliotupenda.

La Mazza Concetta Maglio, alizaliwa huko Novara di Sicilia tarehe 18 Aprili 1936.

Kielezo

1. Nyumba ya baba	7
2. Kutoka katika ulimwengu huu	15
3. Michezo kwenye mchanga	27
4. Mafuta, cobwebs na jicho baya	38
5. Bundi	45
6. Vossia nisamehe (Nuru ya nyota)	51
7. Emilia	58
8. Kukimbia kwa mbayuwanyu	63
9. Mlango wa mbinguni	70
10. Tusa nzuri	76
11. Uso wa porcelain	80
12. Violets	84
13. Maisha mapya	89
14. Viota vyetu vya kwanza	92
15. Tunamshukuru Mungu...	95

